

Budget Umeå kommun år 2025

Tillväxt för både stad och landsbygd

Med fokus på välfärd, valfrihet och trygghet

Förord: Tillväxt för både stad och landsbygd

Moderaterna är Umeås största borgerliga parti. Vi är samlingspartiet. Vi förenar liberalism och konservatism, och har i den praktiska politiken ett pragmatiskt förhållningssätt för att åstadkomma bästa möjliga resultat för umeåborna och Umeås utveckling.

Vi står upp för vikten av tillväxt i Umeå, vilken måste komma både stad och landsbygd till del. Tillväxt är en nödvändig förutsättning för att kunna bryta arbetslöshet och utanförskap. Tillväxt står inte heller i motsats till ett bra klimat. Varje extra umeåbo i arbete och varje extra arbetad timme innebär ökade skatteintäkter och mer resurser att satsa på skolan, vården och andra delar av välfärden.

En förutsättning för att säkerställa framväxt av nya jobb och en investeringsvilja är ordning och reda i den kommunala ekonomin. För oss är en stark ekonomi grunden i den ekonomiska politiken. Detta är viktigt för att säkerställa åtaganden i viktiga investeringar och framtida pensioner. Umeå kommun har redovisat plusresultat åtta år i rad, och har under senare år redovisat All-time high fler gånger. Resultat- och utjämningsreserven är dessutom fylld till brädden.

Ett gott företagsklimat i kommunen ger fler jobb och färre i bidragsberoende. Genom bättre lokala villkor för näringslivet kan kommunen främja ekonomisk tillväxt. Våra företag är viktiga aktörer, som genom arbetstillfällen och skattepengar till det offentliga bidrar till en god välfärd.

Vi ser positivt på konkurrens och valfrihet. Det leder till bättre kvalitet och högre effektivitet. Kommunal effektivisering handlar om att få ut mer av varje skattekrona. För oss betyder det också att det inte nödvändigtvis måste vara kommunen som utför all verksamhet. Vi har tidigare fått igenom Lagen om valfrihet (LOV) inom hemtjänsten och det har visat sig fungera utmärkt. Vi är övertygade om att samma sak även gäller inom fler verksamhetsområden. Även inom skolan är valfrihet viktigt. Därför bör ett aktivt val av skola bli obligatoriskt.

I Umeå råder bostadsbrist sedan många år. En växande kommun kräver fler och bättre bostäder – såväl i staden som på landsbygden. Det behövs därför fler insatser för att möjliggöra ökad produktion av bostäder, inte minst villor och radhus.

Idag brottas äldreomsorgen med att personal har bristande kunskaper i svenska, vilket riskerar patientsäkerheten och försvårar det dagliga arbetet. Det handlar i grunden om respekt för de äldre och att de får en god vård och omsorg såväl som rehabilitering. Vi vill att personalen ges förutsättningar att tillhandahålla en värdig äldreomsorg och kunna känna trygghet och stolthet över sitt arbete. Det ska vara en självklarhet att arbetsgivare säkerställer att personalen både förstår och kan göra sig förstådd på svenska. Därför vill vi införa språktester i svenska vid anställning inom äldreomsorgen och funktionshinderomsorg.

Ett annat viktigt område är civilförsvaret. Kommunerna förutsätts här spela en viktig roll i upprustningen som nu sker av både den militära och civila delen av försvaret. Även detta måste Umeå, som alla andra kommuner ta höjd för inom samhällsbyggnadsarbetet.

Skatten i Umeå är två kronor högre än flertalet jämförbara kommuner. En familj i Umeå, där den ena jobbar som polis och den andra som sjuksköterska, betalar drygt 19 000 kronor mer i skatt per år än i jämförbara kommuner. Vi sticker även ut i norra Sverige – t.o.m. kommuner

som Örnsköldsvik, Skellefteå, Luleå, Sundsvall och Östersund har lägre kommunalskatt. Det är inte rimligt. Lägre skatt gör det mer lönsamt att arbeta och främjar tillväxt, men är framförallt viktigt för att ge människor med små marginaler större ekonomisk frihet. Låg skatt är en viktig frihetsfråga. Ambitionen är att successivt sänka skatten med en krona under den kommande fyraårsperioden.

Vi vill se Umeå utvecklas till "Storstaden" i norr; en modern urban miljö där människor kan förverkliga sina livsprojekt i en kreativ och fördomsfri miljö. Likväl som vi siktar på att göra Umeå till det självklara storstadsalternativet i norra Sverige, så ska vi också se till att erbjuda de bästa levnads- och utvecklingsbetingelserna för boende och företagande på landsbygden.

Var tredje kommuninvånare bor utanför Umeå stad och på landsbygden erbjuds några av de mest attraktiva livsmiljöerna i vår kommun. Befolkningsökningen på landsbygden håller jämna steg med utvecklingen av Umeås centrala delar. På senare år har den t.o.m. varit starkare. Andelen barnfamiljer och sysselsättningen på landsbygden är högre än i staden liksom även den disponibla inkomsten. Landsbygden fick ett ökat politiskt fokus i Umeå under förra mandatperioden och det måste fortsätta. Stad och landsbygd – båda delarna behövs!

Umeå ska vara en trygg kommun, utan s.k. utsatta områden. UmeBrå uppmärksammade 2017 en allvarlig utveckling med våldsbrottslighet, utpressning och knarkhandel - tendenser till "social oro" i de nordöstra stadsdelarna. Sedan dess har bekymren fortsatt, trots insatser från såväl Polisen som kommunen. Skottlossningar har inträffat på Ålidhem, Ersboda och Mariehem och nu senast Öst på stan. Anlagda bilbränder, misstänkt anlagda bränder i fastigheter, rån och omfattande narkotikaförsäljning. De kriminella gäng som verkar på nationell nivå har visat sig även i Umeå. Att detta måste motverkas. Brottsligheten måste minska och tryggheten öka. Vi moderater blundar inte för problemen, utan har en tydlig politik för detta.

Planeringen av infrastruktur i Umeå måste även inkludera en planering för biltrafik. Även i framtiden kommer människor behöva resa med bil för att ta sig till jobbet, handla mat eller skjutsa barnen till förskolan. Alla trafikslag, även bil, måste ha god framkomlighet i Umeå.

Kommande planerade förändringar av trafiksystemen riskerar att försämra tillgängligheten för bilar i Umeå ytterligare. För oss moderater är det viktigt att stadsplaneringen tar hänsyn till en mångfald av transportalternativ för att tillgodose behoven hos alla invånare, oavsett om de föredrar bilkörning, cykling eller kollektivtrafik. Bilen innebär en stor frihet för många människor. Den gör det enklare att bosätta sig på landsbygden, gör valmöjligheterna större när man söker jobb och kan behövas för att få ihop livspusslet med hämtning och lämning på förskola eller när barnen ska skjutas till träningen. Detta måste tydligare få genomslag i den övergripande planeringen när Umeå fortsätter att växa.

Anders Ågren
Kommunalråd, M

Förutsättningar för planperioden 2025–2028

Ekonomiska förutsättningar

Den globala ekonomin påverkas av två stora störningar, den tidigare covid-19-pandemin och pågående krig i Ukraina. Effekterna av dessa har lett till stor påverkan på arbetsmarknaden och hög inflation i många länder. För att motverka den höga inflationen har världens centralbanker höjt styrräntorna kraftigt under 2022 och 2023.

Lågkonjunktur och urholkad köpkraft

Inflationen bedöms vika ned 2024, men även om inflationen sjunker kommer den högre prisnivån och räntenivåerna att bestå. Det medför en ihållande urholkning av köpkraften för alla sektorer av ekonomin. Den höga inflationen ger kraftigt ökade pensionskostnader och höga prisökningar i de kommunala verksamheterna 2024. Riksbankens inflationsmål på 2 procent väntas nås 2025, men anpassningen till varaktigt högre prisnivå och räntor kommer sannolikt att pågå flera år efter att inflationen normaliserats.

Fallande inflation blir avgörande för vändning 2025

Kommunernas samlade resultat bedöms bli negativt 2024 för att sedan förbättras till att motsvara 2 procent av skatter och bidrag 2025, under förutsättning av att inflationen faller. 2026 förbättras resultatet ytterligare då pensionskostnaderna fortsätter minska och 2027 är prognosen tillbaka till vad som skulle kunna betraktas som normal utveckling.

Långsiktighet och omställning

Utöver de ekonomiska förutsättningarna är kompetensförsörjning en av de största utmaningarna för kommunerna. Samtidigt som kommunerna måste spara behöver de rekrytera och behålla kompetent arbetskraft samt ställa om verksamheten utifrån brist på tillgänglig arbetskraft. Dessutom förväntas kommunerna göra insatser för klimatförändringar, grön omställning och för att motverka kriminalitet. De utmaningar som kommunerna står inför kräver långsiktiga analyser för att kunna vidta strukturella åtgärder i omställningsarbetet.

Förutsättningar för Umeå kommun

Skatteintäkterna utvecklas enligt prognos relativt väl i nominella tal under planeringsperioden. Efter en inbromsning 2024 ökar skatteunderlaget snabbare under åren 2025 till 2027, ungefär i linje med historiska genomsnitt. Realt sett är dock utvecklingen svagare än den historiska trenden.

Pensionskostnaderna, som ökat kraftigt de senaste åren, väntas sjunka väsentligt 2025 till följd av antagandet om sänkt inflation.

Investeringsstakten de kommande åren ligger betydligt över historiska nivåer, bland annat som en följd av uppskjutna investeringar under pandemin. Den höga investeringsnivån förväntas bestå även efter planeringsperioden och för perioden 2023–2033 väntas investeringarna mer än fördubblas i förhållande till de senaste 10 åren. Mot bakgrund av att den senaste demografiprognosen visar på en lägre ökningstakt än tidigare, främst beroende på lägre födslotal, samt att behoven av äldreomsorg är under förändring har kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott gett äldrenämnden, för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt tekniska nämnden i uppdrag att analysera konsekvenserna i investeringsbehoven utifrån detta. Uppdragen ska avrapporteras under hösten och vävas in i planeringen för 2026-2029. En långsiktig finansiell analys har genomförts som bland annat visar på den påverkan en hög investeringsnivå får på kommunens ekonomi. Med ett oförändrat

resultatkrav på 1% i kombination med planerade investeringar leder det till att självfinansieringsgraden sjunker, låneskulden ökar kraftigt och soliditeten försämras.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Umeå kommun baserar sin prognos över skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning på regeringens prognos över skatteunderlagets utveckling och förändringar av statsbidrag och regleringar i budgetproposition för 2024 samt på Umeå kommuns egen befolkningsprognos.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning

Umeå kommun (mnkr)	Budget 2024*	Prognos 2025	Prognos 2026	Prognos 2027	Prognos 2028
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning i budget 2024 och prognos 2025-2028	9 346	9 786	10 281	10 776	11 232
<u>Specifikation prognos:</u>					
Skatteintäkter	7 894	8 303	8 744	9 239	9 688
Inkomstutjämning	1 399	1 507	1 630	1 731	1 798
Kostnadsutjämning	-859	-858	-881	-923	-934
Regleringsbidrag	408	318	270	210	158
LSS-utjämning	227	223	225	227	228
Strukturbidrag	0	0	0	0	0
Införandebidrag	0	0	0	0	0
Slutavräkning	4	0	0	0	0
Fastighetsavgift	273	293	293	293	293
Summa	9 346	9 786	10 281	10 776	11 232

* Enligt KF beslut 27 november om justering av budget.

Kommunfullmäktige fastställde i juni 2023 skattesatsen för år 2024 till 22,80 kr. Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning beräknas öka med 440 miljoner kronor mellan budget 2024 och budget 2025.

Demografisk utveckling

Oroligheterna i omvärlden avlöser varandra och bidrar till att skapa osäkra förutsättningar kring prognoser om befolkningens utveckling. Under 2023 var antalet födda rekordlåg och under 2024 års första månad fortsatte trenden med ett rekordlåg antal födda. Trenden från fjolåret håller alltså i sig. Den stigande inflationen har sedan slutet av 2022 vänt och påbörjat sin nedgång mot Riksbankens målsättning om 2 procent vilket påverkar framtidsutsikterna för många hushåll. Förbättrade ekonomiska förutsättningar bedöms få en viss positiv inverkan på antalet födda.

De senaste tio åren har Sveriges befolkning ökat med drygt 965 000 personer. Det motsvarar en ökning på 10,1 procent eller en årlig tillväxttakt på 0,97 procent. De kommande tio åren beräknas befolkningen öka men i en lägre takt. År 2033 beräknas Sveriges folkmängd ha ökat med mindre än 500 000. Det motsvarar en ökning med 4,6 procent eller 0,45 procent per år. Antalet födda ökade tillfälligt under pandemin men efter släppta restriktioner återgick antalet till den långsiktigt nedgående trend som har setts de senaste tio åren. Under det helåret 2023 minskade antalet födda i Sverige med 4,5 procent jämfört med 2022 års utfall.

Skatteverket har i uppdrag att upprätthålla korrekta register inom folkbokföringen. Under året har extra medel för kontroller tillförts för att kontrollera och rätta avvikelser i befolkningsregister. Prognoser visar på drygt 34 000 felaktigt registrerade invånare i Sverige. För Umeå är prognosen 520 individer. Under helåret 2023 har 237 invånare i Umeå avskrivits och därmed tagits bort som invånare i Umeå kommun. Dessa individer försvinner ur våra register som utvandrade från landet.

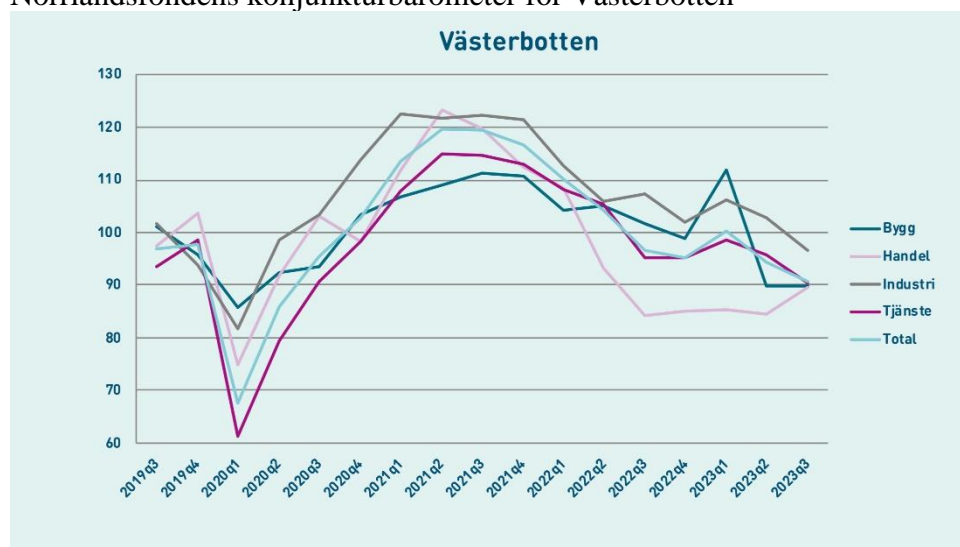
Befolkningsutvecklingen i Umeå kommun under 2023 var lägre än under 2022 och på en lägre nivå än tidigare år. Den lägre tillväxten förklaras i likhet med riket av ett minskat antal födda samt högre utvandring i form av Skatteverkets avregistreringar av ej avregistrerade men utflyttade studenter.

Den aktuella befolkningsprognosen 2024–2035 utgår från den faktiska befolkningen i Umeå år 2023 och sträcker sig fram till och med prognosens slutår 2035. Befolkningsutvecklingen i årets prognos hamnar marginellt lägre än i fjolårets prognos. Totalt sett prognostiseras befolkningen i Umeå kommun att växa med drygt 13 500 personer, från 133 091 invånare år 2023 till drygt 146 500 invånare 2035. Den genomsnittliga befolkningsökningen är drygt 1 130 personer årligen. Ökningstakten är jämn men något lägre i början än i slutet av prognosperioden. Enligt prognosen kommer Umeå kommun att passera 140 000 invånare under år 2030.

Näringslivskonjunktur

I grunden är bedömningen av perioden negativ med fortsatt utmanande konjunkturläge efter pandemi och konflikter. Nuvarande bedömning är att konjunkturen vänder uppåt igen 2026. Främst ränteläget innebär att hushållens köpkraft fortsätter att urholkas samtidigt som den viktiga byggsektorn för bostäder bromsat in. Umeå och Norra Sverige fortsätter dock att dra nytta av de stora industri och infrastruktursatsningarna som till viss del väger upp, samtidigt som resursbrist förekommer i vissa sektorer. Norra Sveriges konjunktur bedöms starkare än övriga Sverige och Umeås starka branschbredd och stora offentliga sektor skapar i vanlig ordning motståndskraft mot starka svängningar.

Norrlandsfondens konjunkturbarometer för Västerbotten

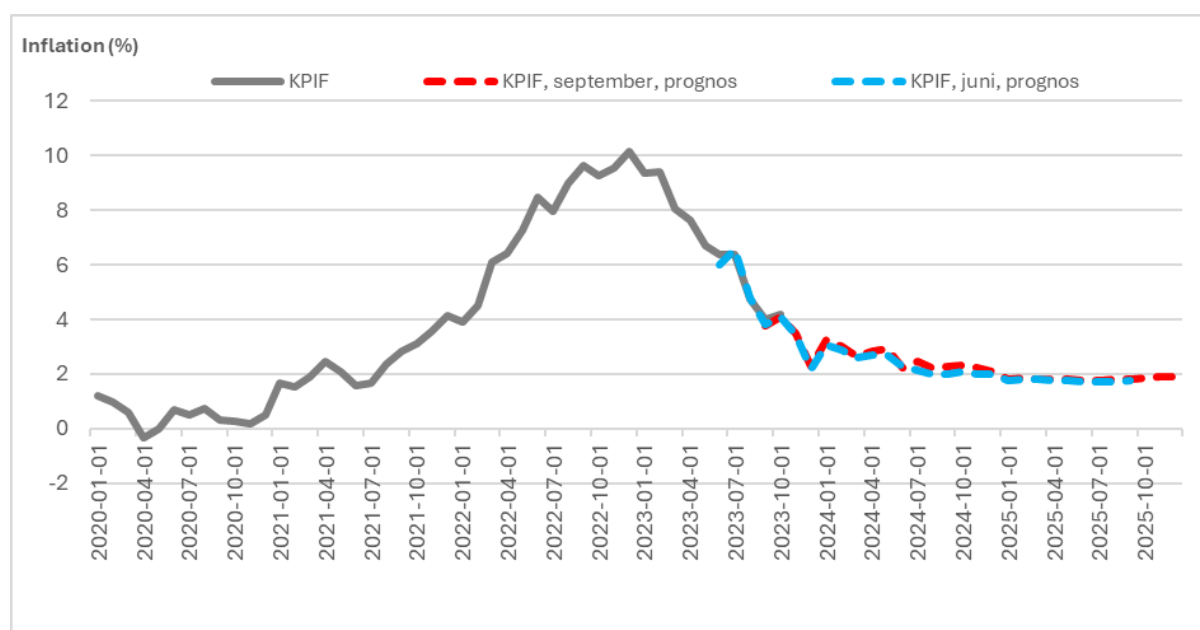

Figur 1. Konfidensindikatorn tas fram genom en företagsenkät och mäter nuläget i näringslivet samt hur företagen ser på den närmaste framtiden (källa Norrlandsfondens konjunkturbarometer 2023)

Bostadsmarknad och bostadsförsörjning

Förutsättningarna på bostadsmarknaden är ogynnsamma men det går åt rätt håll. Efterfrågan på bostäder påverkas i huvudsak av tre underliggande faktorer: gynnsamma räntenivåer, god inkomstutveckling och en växande befolkning. Dessa faktorer påverkar därmed förutsättningarna för bostadsbyggande på alla kommuners bostadsmarknader. I avsnittet om demografi konstateras att prognosen över befolkningsutvecklingen är marginellt lägre än föregående år.

Räntenivåer och inkomstutveckling påverkas båda av inflationstakten. Riksbankens prognoser över inflationstakten har förändrats avsevärt sedan kriget i Ukraina inleddes i början av 2022. Räntekurvor har som följd justerats upp och flertalet höjningar av styrräntan har genomförts under 2022 och 2023. Detta medför att såväl bolåneräntor som andra räntor stigit snabbt. Inkomstutvecklingen har under det senaste året inte legat i paritet med den stigande inflationen samtidigt som den förväntade löneutvecklingen ligger lägre än prognostiserad inflation, vilket medför sjunkande reallöner. Riksbankens prognos redovisar negativ reallöneutveckling under 2022 och 2023.

Figur 2. Utveckling och prognoser av inflationstakten i Sverige, 2020-01-01 - 2025-12-01, Riksbanken

Förutsättningarna för bostadsmarknaden förändrades därmed mycket under 2022 med hög inflation, negativ reallöneutveckling och därtill stigande energipriser där endast energipriserna lättats under 2023. I slutet av 2023 (till och med oktober månad) hade villapriserna i Umeå minskat med 1,8 procent medan bostadsrättspriserna minskat med 1,9 procent under de senaste tolv månaderna. Sjunkande priser bidrar negativt till investeringsviljan på bostadsmarknaden. När priset på bostäder sjunker minskar också produktionen.

Bostadsbyggandet i Umeå kommun för 2024 förväntas ligga på samma nivåer som 2023 års bostadsbyggande. Det är framför allt bostadsbyggandet för 2025 och eventuellt 2026 som påverkas av ökad osäkerhet på bostadsmarknaden. Bostadsproduktion är en lång process och ett stopp i uppstart av projekt idag; ger effekt på färdigställandet av bostäder under främst 2025 men även 2026. Antalet påbörjade bostäder minskade under 2022 och har fortsatt att minska under 2023. Även om planberedskapen stärkts under de senaste åren och Umeå kommuns

förutsättningar för ökat bostadsbyggande är bättre än för några år sedan så kommer bostadsbyggandet 2025 att vara lägre, oavsett ekonomiska förutsättningar för branschen. Detta medför att kommunens bostadsbrist bedöms öka under åren 2024–2026 för att sedan återigen minska från och med 2027.

Arbetsmarknadskonjunktur, kompetensförsörjning och löneutveckling

Arbetsförmedlingen gör två gånger per år en arbetsmarknadsprognos för arbetsmarknaden som helhet samt en regional prognos. De anger att arbetsmarknadens omfattande brist på arbetskraft med rätt kompetens har dämpats något under 2023, men bristtalen på riksnivå är i vårens undersökning fortsatt över det historiska genomsnittet både bland offentliga och privata arbetsgivare. Allra mest omfattande är bristsituationen i norra Sverige. Då situationen på arbetsmarknaden i norr är ett resultat av tillväxt och snabbt demografisk omställning, förväntas ingen snabb omsvängning. I Norr- och Västerbotten har arbetslösheten fortsatt minska under året och Arbetsförmedlingen bedömer att den inte kommer öka nämnvärt under prognosperioden trots det försämrade ekonomiska läget i riket.

Med en förväntat låg ökning av arbetskraftstillgången behöver Umeå kommun som arbetsgivare jobba än mer med att behålla medarbetare och använda den tillgängliga kompetensen på rätt sätt. Arbetet med systematiska arbetsmiljöarbetet, Friskfaktorer och övriga insatser inom ramen för nämndernas kompetensförsörjningsplaner för att fortsatt vara en attraktiv arbetsgivare, är några exempel på viktiga insatser för att fortsätta den trenden. Att fortsatt behålla, utveckla och ge förutsättningar för omställning av kompetens hos redan anställda måste vara i fokus hos verksamheterna. Att vara en lärande organisation som involverar de anställda i förändringsresan är av största vikt.

Ytterligare insatser kommer även krävas för att säkerställa nyttjande av ännu ej fullt nyttjade resurser på arbetsmarknaden såsom studenter, pensionärer men även de personer som idag finns inskrivna som arbetssökande på Arbetsförmedlingen.

En viktig förutsättning för attraktivitet och kompetensförsörjning är den långsiktiga lönepolitiken. Parterna inom industrin tecknade ett nytt löneavtal som innebär att värdet på löneökningarna är 4,1 procent 2023 och 3,3 procent 2024. Flera andra sektorer har följt efter och tecknat avtal som följer industriavtalet och SKR har reviderat det sista avtalsåret med Kommunal som innebär att även deras löneökningstrymme skulle motsvara 4,1 procent 2023. Här ska ju påpekas att avtalen mellan SKR och samtliga de fackliga organisationerna inom kommuner och regioner går ut våren 2024. SKR:s prognos för 2025 är en löneökning på 3,4 procent.

Sammanfattning

Sveriges befolkningstillväxt förväntas halveras under de kommande 10 åren. Även Umeås befolkningstillväxt hämmas av lågt antal födda och högre utvandring. Umeå väntas växa långsammare på sikt.

De ekonomiska förutsättningarna är fortsatt osäkra, framför allt kopplat till bedömd inflationsutveckling. Under förutsättning av att inflationen faller bedöms ekonomin förbättras 2025 och 2026 då pensionskostnaderna minskar och 2027 är prognosen tillbaka till vad som skulle kunna betraktas som normal utveckling. Den urholkade köpkraften kräver dock kostnadsanpassning de kommande åren.

Konjunkturen påverkar näringslivsutvecklingen negativt men Umeå ligger bättre till än övriga Sverige då Norrland har en starkare konjunkturutveckling. Umeås branschbredd och stabil offentlig sektor skapar också motståndskraft mot kraftiga svängningar.

Det råder fortsatt stora osäkerheter i bostadsbyggandet. Det påverkas negativt av det höga ränteläget och reallönesänkningar. Eftersom bostadsbyggandet är en lång process påverkas tillgången till bostäder på sikt. Bostadsbristen förväntas öka under 2025-2026 för att sedan sjunka 2027. Bostadsbristen påverkar möjligheterna till inflyttning negativt.

En låg arbetslöshet i riket och särskilt i norr, tillsammans med en långsammare befolkningstillväxt leder till brist på arbetskraft i kommunen. Det ställer krav på omställning och förändrade arbetssätt för att kunna fortsätta leverera samhällsservice.

Nettokostnadsavvikelser

En stark och hållbar kommunal ekonomi bygger på att så många som möjligt arbetar och betalar skatt. För varje person som lämnar försörjningsstöd för eget arbete stärks kommunens ekonomi med cirka 300 000 kronor. En tydlig arbetslinje, som ställer krav på att den som mottar försörjningsstöd ska öka sin anställningsbarhet, är grundläggande för en hållbar kommunal ekonomi.

En avgörande förutsättning för en varaktigt hög sysselsättning är ett gott företagsklimat, så att fler jobb kan skapas i kommunen. Kommunen ska underlätta för företag att bedriva sin verksamhet. För att den kommunala välfärdens kärna ska ha tillräckliga resurser räcker det dock inte med högre intäkter, det kräver också att kostnaderna för andra verksamheter hålls nere. Att kommunen prioriterar kärnverksamhet över annan verksamhet, och att detta sköts effektivt, är viktigt för att invånarna inte ska behöva betala för höga skatter. Det är också viktigt för att kunna höja kvaliteten i välfärden i ett läge där det går allt fler äldre på varje person som arbetar.

Nettokostnadsavvikelsen är ett av de mest relevanta måtten vid jämförelser mellan kommuner på en övergripande nivå. Umeå har historiskt haft hög nettokostnadsavvikelse inom flera verksamheter. I nettokostnadsavvikelsen ingår även kostnader som ligger utanför nämndens ansvarsområde, exempelvis lokaler och måltider, vilket är viktigt att notera.

Genom att ta ut två kronor mer i skatt än jämförbara kommuner, så satsas det ca 680 miljoner kr mer varje år i kommunens verksamhet. Lägg till detta nettointäkterna från vattenkraften på omkring 100-200 miljoner kr/år. Umeå kommun satsar alltså ca 780-880 miljoner kr mer per år (!) än jämförbara kommuner på våra verksamheter. Om vi betraktar budgetförslaget från de styrande partierna S/MP inför år 2025, så bedöms två kr i skatt motsvara 720 mnkr, och intäkterna för vattenkraften budgeteras till 117 mnkr. Umeå kommun kommer därmed ha 837 miljoner kr mer per år till sitt förfogande för att satsa i verksamheterna, än vad jämförbara kommuner har.

Hur skiljer sig då kostnadsläget skiljer sig jämfört med övriga kommuner? Det har bl.a. gjorts medvetna satsningar inom kultur- och fritidssektorn, vilket resulterat i mycket höga kostnadsnivåer i Umeå. Allt detta bekräftas i det underlag som presenterats för budgetberedningen, med undantag för ex grundskola som har lägre kostnader. Kostnadsbilden ser ut på följande vis.

Nettokostnadsavvikelse i procent för några av verksamheterna inom Umeå kommun (2022). Positiva värden indikerar högre kostnadsläge än statistiskt förväntat och negativa värden ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat. Antalet miljoner kr som detta motsvarar varje år inom parentes:

Kulturverksamhet	87 %	(166 mnkr)
Fritid	18 %	(47,2 mnkr)
Äldreomsorg	16 %	(197 mnkr)
Gymnasiet	10 %	(51 mnkr)
Individ- och familjeomsorg	2 %	(13 mnkr)
Grundskola	- 4,1 %	(-65 mnkr)
Förskolan	1,9 %	(17 mnkr)
Fritidshem	25 %	(54 mnkr)

En arbetslinje för hela Umeå

Vi måste bli bättre på att erbjuda möjligheter till arbete för alla, oavsett bakgrund. Integrationen måste förbättras. Utanförskapet måste minska genom att de utrikesfödda i större utsträckning kommer in på arbetsmarknaden. Från kommunens sida ska huvudfokus vara att de nyanlända snabbt lär sig svenska och kommer i egen försörjning, antingen via studier eller arbete. Från Moderaterna har vi t.ex. i gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden lagt förslag på att erbjuda ukrainska flyktingar möjligheten att läsa SFI, för att snabbare ge dem möjlighet att komma i arbete.

I Umeå ser vi på vissa håll en tilltagande segregation. Socialtjänsten ser sammanvägt att de socioekonomiska faktorerna är sämre på nordöstra stadsdelarna än snittet i Umeå. Större trångboddhet och större beroende av försörjningsstöd är exempel på det. Även gällande anmälningar till socialtjänsten om barn som far illa, ser socialtjänsten en överrepresentation på de nordöstra stadsdelarna.

Jobb, språk och bostad är viktiga utgångspunkter för en bra integration. Genom arbetet lär man sig språket bättre och kommer lättare in i samhället. Alla som kan jobba ska ha ett jobb att gå till. Möjligheten till egen försörjning är en fråga om trygghet, frihet och delaktighet i samhället.

Arbetslösheten är främst koncentrerad till personer med dåliga kunskaper i svenska eller bristfällig skolbakgrund. Här måste tidiga, konkreta och snabba insatser genomföras. De som behöver komplettera sin utbildning eller skaffa en ny yrkesutbildning ska kunna göra det omedelbart, utan onödiga väntetider.

Umeå kommun har den lägsta arbetslösheten på 15 år. Inte en enda månad sedan 2008 har arbetslösheten varit så här låg. Den totala arbetslösheten i Umeå kommun låg på 3,8 procent i oktober 2023. 2530 personer var därmed inskrivna som arbetssökande. Däremot syns en skillnad mellan utrikes och inrikes födda. Bland utrikesfödda låg arbetslösheten i Umeå på 9,9 procent i oktober 2023, vilket motsvarade 976 personer.

För att lyckas med integrationen är det avgörande att fler invandrare arbetar och försörjer sig själva. Idag kan samtidigt bidrag staplas på varandra så att det sammantaget inte lönar sig tillräckligt att börja jobba i stället för att leva på bidrag. Detta är en viktig förklaring till det

utanförskap som vi idag ser på många håll. För att arbetsinkomst ska bli mer lönsamt i förhållande till bidrag och för att fler personer ska jobba, vill Moderaterna införa ett bidragstak för personer som lever på försörjningsstöd.

Försörjningsstöd får aldrig vara en permanent försörjningskälla, utan ett sista skyddsnät när inga andra inkomster finns. År 2023 betalades ca 111 miljoner kronor ut i försörjningsstöd från Umeå kommun.

Fusk med försörjningsstödet ska aktivt motverkas och där detta upptäcks måste det leda till konsekvenser. I Sundbyberg började man 2017 genomföra frivilliga hembesök vid nya ansökningar om försörjningsstöd som en del i pågående utredningar. Resultatet blev att 24 procent av besöken ledde till avslag på ansökan om försörjningsstöd. Huvudorsaken till avslag på ansökningar var att personen inte bodde på den angivna adressen och att familjesituationen i vissa fall varit oklar.

Södertälje har under lång tid haft stora problem med bidragsfusk, men kommunen har hittat ett sätt att komma åt fusk. Utbetalningarna av försörjningsstöd har halverats, efter det att kommunen lyckades upptäcka hur människor fuskade. En fungerande metod för att upptäcka fusk: hembesök till bidragstagare, möten för att visa att de personer som söker ekonomiskt stöd faktiskt uppvisar korrekt identitet, samt att man bor där man säger att man bor. Vi vill att tydligare kontroller och frivilliga hembesök införs även i Umeå kommun, i linje med vad som införts i andra kommuner som Solna, Sundbyberg och Södertälje.

I budgetpropositionen 2023 presenterades regeringens satsning på en förbättrad folkbokföring genom folkräkning. En hög kvalitet i folkbokföringen är en förutsättning för ett väl fungerande samhälle och informationen om vilka som är bosatta i Sverige behöver vara korrekt. En korrekt folkbokföring ger staten bättre förutsättningar att bekämpa brott och ger avgörande kunskap i arbetet med att motverka exempelvis bidragsbrott och problem som trångboddhet.

Skatteverkets riktade kontroller där risken för felaktig folkbokföring bedöms vara stor är en viktig del av denna storskaliga satsning. Extra medel för kontroller har tillförts myndigheten för att kontrollera och rätta avvikelser i befolkningsregister. Skatteverkets kontroller år 2023 medförde att 237 invånare i Umeå avskrevs och togs bort som invånare i Umeå kommun. Dessa individer försvinner ur våra register som utvandrade från landet. För Umeå är prognosen 520 individer felaktigt registrerade invånare i kommunen år 2024.

Umeå kommun har en betydligt lägre andel utrikesfödda än riket som helhet. Av den folkbokförda befolkningen i Umeå kommun år 2023 så var 13,3 procent utrikes födda, vilket kan jämföras med riket där motsvarande siffra var 20 procent.

Sverige har under lång tid haft en stor asylrelaterad invandring. Idag befinner sig Sverige i en integrationskris där många människor hamnar i utanförskap, i områden med hög arbetslöshet, kriminalitet och högt bidragsberoende. I delar av landet finns det numera s.k. särskilt utsatta områden, där den svenska staten delvis har tappat kontrollen. Men än så länge inte i Umeå. Vi jobbar för att det ska fortsätta så.

Umeå har tagit emot färre kommunmottagna flyktingar som beviljats uppehållstillstånd än rikssnittet genom åren, och det har varit bra för integrationen. Från 2005 och framåt, så har Umeå kommun varje år tagit emot en lägre andel flyktingar än kommunsnittet i Sverige.

Ett av skälen till att vi har tagit emot färre, har varit bostadsbristen. Det har varit svårt att ta emot flyktingar i någon större utsträckning, när det inte funnits några lediga bostäder i Umeå. Detta har samtidigt långsiktigt underlättat förutsättningarna för en fungerande integration och bidragit till att minska risken för uppkomsten av särskilt utsatta områden.

Vi moderater tycker att det är bra att Umeå kommun har haft en förhållandevis låg nivå på flyktingmottagande under lång tid. Samtidigt ska vi självklart ta vårt ansvar för att ta emot människor på flykt under kriser och krig i vårt närområde, exempelvis från det pågående kriget i Ukraina.

Regionsamarbete och kommunikationer

Ensam är sällan stark, och det är därför viktigt att kommunen verkar på de arenor och i de sammanhang som är gynnsamma för jobben i Umeå.

Umeå ska i samarbete med andra aktörer – näringsliv, universitet och grannkommuner – göra vår region till det självklara valet för människor och företag som vill etablera sig. Samarbetet inom Umeåregionen, liksom Blå Vägen och Kvarkenrådet, ska stärkas och gärna utökas – hög prioritet har det fördjupade samarbete med Vasa stad som påbörjats. Efter det framgångsrika arbetet med tillskapandet av den nya frakt- och passagerarfärjan Aurora Botnia som togs i tjänst hösten 2021, ska vi nu se till att dra nytta av de möjligheter som en välfungerande färjeförbindelse ger. Inom ramen för samarbetet i Kvarkenrådet, fortsätter det långsiktiga arbetet med en fast förbindelse mellan Vasa och Umeå över Kvarken. Det arbetet har också stärkts av den finska regeringens beslut i juni 2023 att utreda en fast förbindelse mellan Vasa och Umeå.

Umeå kommunfullmäktige antog 2018-03-26 ett internationellt program. Programmet anger övergripande mål och principer för hur det internationella arbetet ska bedrivas i Umeå kommun. Det ska omprövas i början av varje mandatperiod. Ett starkt internationellt engagemang är viktigt för såväl kommuner som regioner, inte minst gäller detta på europeisk nivå. Betydelsen av detta inom olika områden framgår också av kommunens antagna program. Det internationella arbetet ska enligt programmet också bidra till att ”ett närmande sker mellan folk, städer och regioner i syfte att stödja och främja en fredlig och demokratisk utveckling i Europa och i vår omvärld.”

En gräns bör samtidigt dras mot samarbeten i länder som inte i tillräcklig utsträckning värnar människors rättigheter och demokratiska principer. Här går det till exempel att luta sig mot olika demokratiindex som finns. En absolut gräns bör exempelvis dras mot diktaturer. Denna del av programmet behöver därför förtydligas. Umeå kommun inte ska inleda några samarbeten med diktaturer där mänskliga rättigheter kränks, och eventuella pågående samarbeten i diktaturer ska avslutas. Kommunen ska heller inte ha samarbeten i länder som hotar Sverige eller kränker våra territoriella gränser.

För Umeå är goda flygförbindelser till Stockholm och vidare ut i världen A och O. För några år sedan genomfördes en utbyggnad av Umeå Airport. Nästa steg måste vara att fullfölja nästa etapp och bygga på med ytterligare en våning på flygplatsbyggnaden. Låt oss gemensamt med Swedavia och andra intressenter påbörja detta. Vi ska även bidra till det pågående arbetet med att utveckla vår region som en ”hub” för framtidens elflyg, genom att få infrastrukturen på plats till Umeå Airport.

Viktigt för en bättre infrastruktur i norr är byggandet av Norrbotniabanan och att den nationella finansieringen kommer på plats. Andra viktiga infrastrukturobjekt, är elektrifieringen av Tvärbanan mellan Hällnäs och Storuman. Den nationella nivån har tidigare inte prioriterat vägsatsningar i tillräcklig omfattning. Detta har nu förändrats, och mer resurser satsas på vägunderhåll m.m. Det måste dock ske en ännu tydligare satsning i samband med kommande "Nationell plan för transportinfrastruktur". Det finns idag inte pengar till de sista två etapperna för E4 Umeå-Skellefteå, gällande ombyggnation till 1+2-väg med mitträcke. Likaså saknas resurser för E12. Tack vare Alliansregeringen satsning år 2008 byggs emellertid Umeås ringled och Västra Länken ska efter många förseningar stå färdig i augusti 2024.

En företagsvänlig kommun

I norra Sverige pågår just nu en fantastisk utveckling, med nya etableringar och stora pågående och planerade investeringar. Det är glädjande att även kommuner som Skellefteå, Boden och Luleå nu uppmärksammas i norra Sverige. Det är dock viktigt att Umeå inte förlorar tempo och lutar sig tillbaka. En positiv utveckling kommer inte av sig själv.

Företagen i Umeå sysselsätter 43 428 personer, vilket motsvarar 13,4 miljarder kronor i skatteintäkter. Detta enligt en sammanställning av Svenskt Näringsliv. Att förbättra det lokala företagsklimatet är såklart centralt för lokal och regional utveckling. Ett växande Umeå är i behov av växande och framgångsrika företag. Små, medelstora och stora företag, som genom arbetstillfällen och skattepengar till det offentliga bidrar till en god välfärd. 4 av 5 nya jobb skapas i småföretag. Detta måste tydligt återspeglas i den lokala kommunpolitiken för ett bättre företagsklimat.

Ett rimligt riktmärke för Umeå borde vara att sikta på topp-10 när det gäller det lokala företagsklimatet i Sverige. Även om vi det senaste året har ökat något i vissa undersökningar, så befinner sig Umeå genomgående på mediokra placeringar.

I Svenskt Näringslivs kommunranking från 2023 hamnade Umeå på plats 163 av landets 290 kommuner. En av landets högsta kommunalskatter, konkurrens från kommunen gentemot privata näringslivet, samt attityd bland politiker och tjänstemän till företagande var sådant som drog ned resultatet.

När lokala företagare får frågan om vad som borde förbättras är de främsta svaren (maj 2024): Fler bostäder (52%), kortare handläggningstider (45%), bättre förståelse för företagande hos kommunens beslutsfattare (39%), bättre dialog mellan kommunen och företagen (38%) och mer samarbete mellan skolan och de lokala företagen (34%).

I den årliga undersökningen från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), vilken publicerades nyligen – Öppna jämförelser Företagsklimat 2023 - hamnar Umeå sammantaget på plats 88 av 196 kommuner. I kommuner med fler än 40 000 invånare erhåller Umeå plats 27 av 67 kommuner.

Undersökningen som genomförs av SKR är en kvalitetsmätning av den kommunala myndighetsutövningen och servicen gentemot företag. Den visar inom vilka myndighetsområden som företagarna anser att kommunen fungerar bra respektive mindre bra samt vad kommunerna behöver bli bättre på vad gäller myndighetsutövning. Undersökningen omfattar sex myndighetsområden: brandskydd, bygglov, markupplåtelse, miljö-och hälsoskydd, livsmedelskontroll samt serveringstillstånd. Från och med år 2020 ingår också området upphandling i undersökningen.

Vi måste sänka kommunalskatten. Vi måste få fart på bostadsbyggandet, genom att bland annat möjliggöra för fler privata aktörer att bidra i byggandet. Vi måste säkerställa god tillgång på mark för etableringar, och här pågår ett arbete. Det behövs verksamhetsmark för industri, handel, kontor och service. Investerare ska kunna få snabba och tydliga besked om lämplig mark för sina verksamheter. Det är även av central vikt att få fler personer att starta företag, att befintliga företag växer och att fler företag väljer Umeå som lokaliseringsort. En ytterst viktig del i den fortsatta utvecklingen är att bli bättre på att attrahera riskkapital till vår kommun och region.

Politiker kan inte kommendera fram arbetstillfällen i den privata sektorn. Kommunen kan däremot förbättra villkoren för företagarna och bli bättre på att skapa förutsättningar för att fler ska kunna våga ta steget att starta eget. Förkorta handläggningstider, införa utmaningsrätt, förbättra dialogen, avveckla osund konkurrens, och genomföra fler upphandlingar. Ett enkelt och effektivt sätt att göra det mer attraktivt att starta upp och driva företag i kommunen är att införa Rättviksmodellen. Med en väg in, mindre byråkrati och enklare regler är det ett sätt att slipa ner trösklarna. Det handlar bland annat om att ta bort förskottsbetalning för tillsyn, och istället införa rådgivande samtal och faktura i efterskott. Säkerställa kompetensförsörjningen i samarbete med universitet och högskolor, region, näringsliv och övriga kommuner.

För att nå kommunens tillväxtmål krävs cirka 30 000 nya arbetstillfällen. Umeå har som kunskapsnav utomordentliga möjligheter att bidra till en för Sverige och regionen nödvändig utveckling. För att uppnå kommunens tillväxtmål är det helt nödvändigt att näringslivet expanderar snabbare än tidigare, vilket gör Umeå till en, även i framtiden, konkurrenskraftig kommun med hög sysselsättningstillväxt och kraftig tillväxt av nya företag. Flera av de nya företagen är spjutspetsföretag med unika produkter i nya och snabbt växande branscher. De etablerade tillverkningsindustrierna hävdar sig väl.

Besöksnäringen

Det är glädjande att Umeås besöksnäring har återhämtat sig efter pandemin. År 2022 blev ett rekordår och förra året hade Umeå kommun drygt 770 000 gästnätter, vilket var aningen lägre än rekordåret 2022. Det krävs emellertid fortsatta satsningar för att främja besöksnäringen. Umeälven är en i många avseenden outnyttjad resurs, och vi måste bli bättre på att ta emot turister som kommer med båt. Moderaterna vill se en ny gästhamn, centralt placerad i Umeå. Här vill vi möjliggöra en gästhamn, driven och finansierad av privata aktörer. Vi ska även se till att vårda det båtliv som redan idag finns. Handeln i Umeå går miste om många ”turistkronor”, när många med båt under sommaren väljer bort Umeå och åker vidare norrut eller söderut. Allt för få stannar till i Umeå p.g.a. bristen på gästbryggor och centralt belägen gästhamn.

Detta gäller inte bara situationen i centrala Umeå, utan är gällande för hela Umeåregionens kustremsa, där vi vet att intresset är stort bland näringsidkare att ta emot besökare i en hamn. Här skulle gästhamnar med god standard, på strategiska platser, skapa goda förutsättningar för en betydande ökning av antalet gästnätter och sålunda vara mycket positivt för såväl båtlivet som möjligheter att utvecklas som turistregion.

En annan sak som saknas i Umeå är attraktiva ställplatser för husbilar och husvagnar, liksom ett s.k. ”truck-stop”. Även detta måste åtgärdas.

Viktigt är också att centrumhandeln kan utvecklas. En konkurrens fördel som brukar pekas ut för de halvexterna handelsområdena är att de erbjuder gratis parkering. För att undanröja en del av konkurrensnackdelen finns möjligheten att erbjuda avgiftsfri parkering i de P-anläggningar och p-platser som UPAB ansvarar över för Umeå kommuns räkning. Moderaterna har upprepade gånger föreslagit försök med avgiftsfri parkering i centrala Umeå, och detta förslag kvarstår. Det måste också vara möjligt att ta sig till centrum med bil – nuvarande S/MP-styre gör det allt svårare för bilister att ta sig in till centrum och det är ett allvarligt hot mot centrumhandeln. Mer om detta i nästa avsnitt.

Vår ambition är att Umeå ska bli en ännu bättre turist- och studentstad. Då krävs det att politikerna lyssnar på de önskemål som finns; dels hos besökare och studenter, dels övriga invånare och företagare i Umeå. Detta gör vi bland annat genom att tillåta utökade serveringstillstånd på Umeås restauranger. Självklart ska restauranger och krogar kunna få serveringstillstånd till kl. 03.00.

Umeå kommun har striktare riktlinjer för serveringstillstånd än andra kommuner i landet. Det tycker inte vi moderater är rimligt. Vi vill ta bort onödiga regler och villkor i våra riktlinjer som kraftigt försvårar för näringslivet. Till exempel borde serveringsställen med tillfälliga serveringstillstånd ha möjlighet att servera spritdrycker. I dag kan kommunen göra begränsningar och har exempelvis nekat Brännbollsyran att servera egenblandade drinkar.

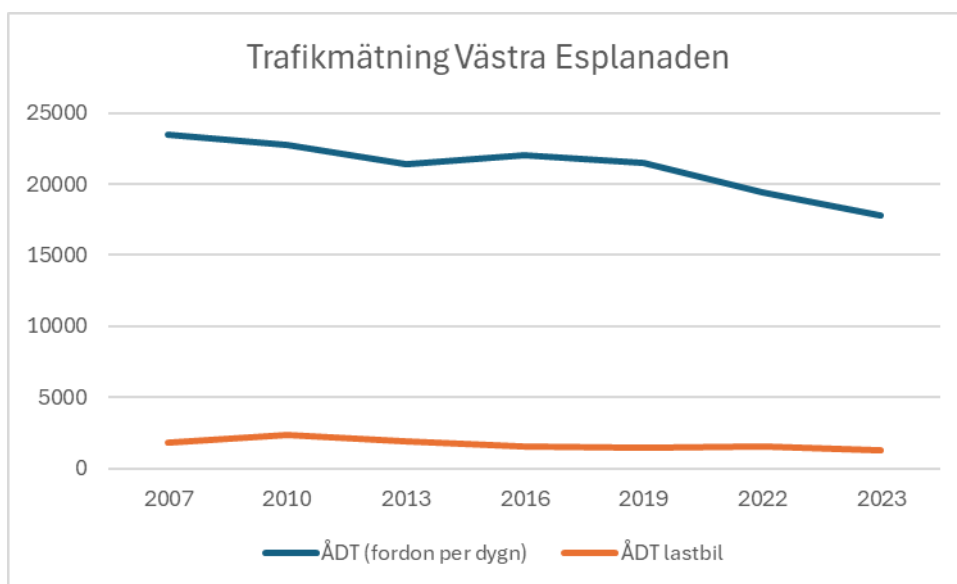
En stadsplanering för alla trafikslag

För att vardagen ska fungera måste det vara lätt och enkelt att resa både i Umeå och till och från Umeå. Alla trafikslag, även bil, måste ha god framkomlighet i Umeå. I vår del av landet, så är många beroende av bil för att få vardagen att gå ihop. Man kan behöva bilen till och från jobbet, och för sådant som att skjutsa barnen till och från fritidsaktiviteter. Enligt statistik från Trafikanalys så fanns det 57 419 personbilar i trafik i Umeå år 2023. I undersökningen för

resvanor i Umeå kommun från 2022 står det att 76 procent av alla hushåll hade tillgång till egen bil.

År 2023 klarade Umeå för första gången på 20 år miljökvalitetsnormen för såväl koldioxid som partiklar, vilket är mycket positivt. En god luftmiljö är viktig för våra invånare. Umeå kommuns åtgärdsprogram för renare luft ger resultat och vi ska fortsätta arbetet med detta. När ringleden färdigställs i höst så kommer luftkvaliteten att förbättras ytterligare i stadskärnan. Bedömningen är att trafiken på Västra Esplanaden/Tegsbron – utan andra åtgärder – kommer att minska med upp till 25 procent när Västra Länken öppnas. Det finns partier som vill förbjuda eller kraftigt begränsa biltrafiken i Umeås centrala delar. Moderaterna säger tydligt nej till en sådan åtgärd. Det är inte bilarna som ska motverkas – det är utsläppen.

Under 2023 låg trafikmängden på Västra Esplanaden på 17 833 fordon (årsmedeldygnstrafik, ÅDT). Det är den lägsta trafikmängden sedan mätningarna startade. Men man kan även konstatera att det under de senaste tio åren inte skett någon trafikökning i centrala Umeå trots att både befolkning och fordonspark ökat och trots att det tillkommit externa köpcentra som kan förväntas orsaka mer bilåkande.

Umeå kommun kommer att ta över väghållarskapet för bland annat Västra Esplanaden när ringleden är färdig. Tekniska nämnden har beslutat att när Västra Länken blir klar, så ska försök påbörjas med att strypa trafikflödet längs Västra Esplanaden. Det kan exempelvis handla om att ta bort körfält eller på andra sätt begränsa trafiken.

Moderaterna anser att det är helt fel att begränsa trafiken längs Västra Esplanaden redan nu. Först när trafiken på Västra länken har varit i gång ett tag kan så vi se vilka effekter det har på biltrafiken i centrum.

De pågående planerna för att kraftfullt begränsa biltrafiken på Västra Esplanaden verkar dessutom helt förbise det faktum att UPAB i närtid måste uppföra ett nytt P-hus i kvarteret Ymer.

Centrala Umeå har en särskild roll för kommunens tillväxt och är en viktig mötesplats för hela regionen. Handel, nöjen och upplevelser är viktiga ingredienser liksom fler bostäder och attraktiva stadsmiljöer. Detta kräver att centrum är tillgängligt för besökare, även för bilister.

Förändringen av Storgatan, där ett av körfälten har tagits bort och gjorts om till cykelväg, har försvårat för biltrafiken till och från centrum. Under vissa tider bildas långa bilköer längs Storgatan. Ombyggnationen har också lett till att parkeringshuset Parketten har blivit otillgängligt.

Moderaternas förslag om att avbryta försöket med att ta bort körfält för biltrafik på Storgatan blev nedröstat av de rödgröna i tekniska nämnden. De vill fortsätta med försöket att begränsa för biltrafiken på Storgatan, medan vi moderater fortsatt driver linjen att avbryta detta misslyckade experiment.

Moderaterna står bakom planerna för en parkeringsanläggning i kvarteret Ymer. Det är avgörande för att kunna fortsätta utveckla centrum och är samtidigt en viktig trovärdighetsfråga. Parkeringsreservatet tillkom på 1970-talet för att säkra mark för framtida anläggningar som ska förse centrala Umeå med p-platser och möjlighet till parkeringsköp. Sedan dess har reservatet också bekräftats i översiktsplaner, utbyggnadsplaner för centrum, parkeringsstrategi och parkeringsprogram.

En huvudinriktning i kommunens parkeringsprogram är att omfördela en stor del av anställdas parkering i centrumfyrkanten. Parkering för kunder, besökande och boende ska gå före

arbetsplatsparkering i stadskärnan. Ca 40 procent av centrumfyrkantens parkeringsplatser utgörs av anställdas parkering, vilka successivt ska flyttas utanför centrumfyrkanten till samlade anläggningar. Umeå kommun har ett nära samarbete med det kommunala parkeringsbolaget Upab, vars uppdrag är att erbjuda välbelägna parkeringsanläggningar. De har även huvudansvaret för besöksparkeringar i centrum, där många är placerade i parkeringsanläggningar. Parkeringsplatser ska vara lätta att finna så att söktrafiken minskar.

I översiktsplanen med parkeringsstrategi är anläggningen i kvarteret Ymer utpekad som särskilt viktig för handel- och besöksnäringen. Anläggningen har också varit en viktig garant från kommunens sida vid hantering av parkeringsstrategi och regler för parkeringsköp i centrum gentemot fastighetsägare och fastighetsutvecklare. Totalt skulle Ymer kunna medföra ca 300 parkeringsplatser. Anläggningen är beroende av planerna för Västra Esplanaden och färdigställandet av ringleden. Exakt hur den ska utformas och hur stor volymen ska vara kommer givetvis prövas innan byggnationen genomförs. Det är viktigt att beakta bl.a. kollektivtrafikens behov och utrymmeskrav i detta.

P-reservatet är ett av de sista tillgängliga i centrum och är förmån för intecknande av parkeringsköp för hela centrums utveckling. Parkeringsköp finns redan hänvisade till anläggningen – den är redan delvis intecknad av Umeå kommun. Om vi inte kan teckna fler parkeringsköp blir det i praktiken ett investeringsstopp i centrum. Det finns idag inga alternativa, likvärdiga lägen för en parkeringsanläggning. Nu är det hög tid att konkretisera planerna för P-huset och säkerställa att det byggs.

Moderaterna är negativt inställda till att gå från dagens parkeringsnorm till en s.k. mobilitetsnorm vid planeringen av nya bostadsområden. Det är viktigt att det finns parkeringsplatser nära bostäder så att stadens nya områden byggs för alla. Det är bra om fler kan cykla, gå eller åka kollektivt, men många människor är beroende av bilen.

Vi vill verka för ett Umeå som håller ihop genom hållbara kommunikationer, vägar och kollektivtrafik så att umeåborna kan få vardagspusslet att gå ihop. För att uppnå det krävs bra bilvägar, samt en utbyggnad av kollektivtrafik i kombination med ökade möjligheter att gå och cykla. Vi avser också att ta bort onödiga vägbulor som skapar ryckighet i trafiken.

För kollektivtrafiken är ökad turtäthet är ett viktigt inslag för att göra det mer attraktivt att åka buss. Sedan år 2005 har utvecklingen varit fantastisk. Kollektivtrafikresandet har ökat med över 100 procent. Flera resanderekord har också satts i vår kollektivtrafik under 2023. De senaste 12 månaderna har Ultra haft tio miljoner resor. Från Moderaterna så ser även positivt på att fortsätta och utöka satsningen med elbussar.

En attraktiv arbetsgivare

En viktig del i kommunens attraktivitet är att vara en modern och god arbetsgivare. Umeå kommun står inför stora rekryteringsbehov. Kompetensförsörjningen är en stor utmaning. Umeå har förvisso bättre förutsättningar än många andra kommuner: vi har en bred arbetsmarknad, ett stort utbud av utbildningar, en positiv befolkningsutveckling och goda pendlingsmöjligheter.

Sveriges Kommuner och Regioner har pekat ut nio strategier för att klara kompetensförsörjningen, och här finns naturligtvis mycket att göra: Använd kompetens rätt,

bredda rekryteringen, låt fler jobba mer, förläng arbetslivet, visa på karriärmöjligheter, skapa engagemang, nyttja tekniken, marknadsför jobben, underlätta lönekarriär.

För Umeå kommun så minskade sjukfrånvaron år 2023 från 7,8 till 7,1 procent. Kommunen är därmed tillbaka på nivån från 2021. Vi ser emellertid att sjukskrivningarna fortsatt drabbar kvinnor hårdast. Män ligger på 4,9 procent och kvinnor på 8,1 procent. Sjukskrivningarna innebär ett lidande för den enskilde, samtidigt som kostnaderna ökar för kommunen som arbetsgivare. Sjuklönekostnaderna inkl. PO uppgick år 118,9 miljoner kr. Räknar vi in de indirekta kostnaderna (kostnad för ersättare, mertid, övertid, vikarie, produktionsstörningar, förseningar, kvalitetsbortfall, kvalitetsbristkostnader m.m.) har det enligt tidigare års bedömningar av förvaltningen kunnat räknas upp emot det dubbla per år.

Här kan vi jämföra med våra kommunala bolag, som har lägre sjukfrånvaro. Det ser lite olika ut inom de olika bolagen, men flertalet har betydligt lägre sjukfrånvaro än de kommunala förvaltningarna. Det finns anledning att jämföra och se vad vi kan ta med oss till förvaltningarna, gällande alltifrån förutsättningar för friskvård till annat. Det skulle kunna bidra till att få ned sjukskrivningarna och samtidigt minska kostnaderna för kommunen.

Faktorer som enligt forskningen påverkar hälsan negativt är små möjligheter att påverka arbetssituationen kombinerat med höga krav och bristande stöd i arbetet. Likaså obalans mellan ansträngning och belöning samt rollkonflikter. Ledarskapets betydelse och ansvar, på olika nivåer i kommunen, kan därför inte tillräckligt understrykas och måste särskilt uppmärksammas under kommande år. En strävan måste vara att få mer självbestämmande för personalen ute i verksamheten, så att de bättre kan styra över sin arbetssituation. God kontroll och rättvisa ger enligt forskningen minskad risk för sjukskrivning på grund av psykisk ohälsa. Bildandet av intraprenader för att öka frihetsgraden för de anställda är något som ska uppmuntras. Kommunen är Umeås största arbetsgivare och krafttag måste tas för att förbättra arbetsmiljön och minska sjukfrånvaron. Tydlig ledning i en rimligt stor organisation kommer att minska sjukfrånvaron.

Efter pandemin har distansarbete blivit allt vanligare, då fler anställda ser fördelar med det. En modern arbetsgivare måste ha en flexibel och positiv inställning till distansarbete. Det är inte minst viktigt om man vill vara en attraktiv arbetsgivare. Det är positivt att Umeå kommun möjliggör distansarbete för anställda i den mån det är förenligt med verksamheten och de arbetsuppgifter som de anställda har.

Som en del i att vara en modern arbetsgivare, och samtidigt minska sjuktalen, vill vi att all personal ska ges möjlighet att träna på arbetstid. Inom Umeå kommun har redan flera kommunala bolag insett fördelarna med detta. Bland de kommunala bolag som erbjuder möjligheten till träning på arbetstid för sina anställda finns Umeå Energi AB, VAKIN, AB Bostaden och UPAB. Sjukfrånvaron är betydligt lägre bland de anställda inom de kommunala bolagen jämfört med de anställda inom den kommunala förvaltningen. År 2010 avskaffade Umeå kommun friskvårdstimmen för de anställda inom förvaltningen. Det var ett misstag.

Genom ett återinförande av friskvårdstimme så uppmuntrar vi vår personal att träna, och det vinner alla på: arbetsgivaren som får lägre kostnader för sjukfrånvaro och den enskilde i formen av ett friskare liv. Fysisk aktivitet på arbetstid är positivt för hälsan. Detta finns som ovan beskrivet redan hos vissa av våra kommunala bolag, men bör gälla alla anställda inom Umeå kommun. Sedan kan det variera hur detta organiseras på de olika arbetsplatserna, det handlar

ju om att anpassa scheman och annat. Ansvarig chef fattar beslut om exakt hur det ska lösas utifrån verksamhetens behov.

Jämställdhet är viktigt för att alla ska ha samma möjligheter till fria livsval. Alla ska behandlas lika oavsett kön, ålder, sexuell läggning, etnicitet, religiös uppfattning eller funktionsnedsättning. Lika lön för lika arbete ska vara självklart. Det är viktigt att erbjuda barnomsorg på obekväma arbetstider inte minst för att det är många kvinnor som arbetar inom sektorer med oregelbundna arbetstider.

Det är viktigt att arbetsmarknaden i Umeå öppnas upp för fler arbetsgivare, särskilt inom den offentliga sektorn. De som jobbar inom traditionella kvinnoyrken har idag för få arbetsgivare att välja mellan – vanligtvis en eller möjligen två. Här finns det en stor potential för utveckling under den kommande perioden. De norra delarna av vårt land har länge haft problem med att lyckas attrahera kvinnor i samma utsträckning som städerna i södra Sverige. Det är ingen nyhet att arbetsmarknaden för kvinnor i norra Sverige därtill är kraftigt orienterad mot offentlig sektor. Här behövs en förnyelse av arbetslivet med fler val av olika arbetsgivare för att göra Umeå och vår region mer intressant.

Hushåll med skattebetalarnas pengar - sänkt skatt är en frihets- och rättvisefråga!

Umeå kommun har en extremt hög kommunalskatt. Skatten i Umeå är omkring två kronor högre än flertalet jämförbara kommuner. En familj i Umeå, där den ena jobbar som polis och den andra som sjuksköterska, betalar drygt 19 000 kronor mer i skatt per år än i jämförbara kommuner. Umeåborna borde kunna kräva betydligt mer av service och välfärd med tanke på hur mycket mer pengar de betalar in jämfört med människor som bor i andra kommuner runt om i landet.

Av landets 20 största kommuner har Umeå kommun högst kommunalskatt. Av dessa 20 kommuner är 17 socialdemokratiskt styrda. Övriga S-styrda kommuner har alltså lägre skatt än Umeå. Vi har en högre kommunalskatt i Umeå utan att kunna påvisa någon generellt högre kvalitet i verksamheterna. Kommunalskatten påverkar alla med en inkomst och är den största enskilda utgiften för svenska familjer. Det finns partier som hävdar att det inte går att sänka skatten av ekonomiska skäl. ”Det går inte att hitta pengarna.” Så är det naturligtvis inte. Det handlar om att prioritera.

Kommunalskatten slår hårdast mot dem med låga inkomster, eftersom dessa har små marginaler. Många hushåll i Umeå kommun kämpar dessutom med stigande boendekostnader, en situation som blivit alltmer utmanande sedan 2018. I rapporten ”Vad kostar det att bo i Umeå kommun” anger ca 13 procent av hushållen i kommunen - motsvarande 8 000 hushåll - att de har en dålig eller mycket dålig ekonomi. Rapporten är framtagen av Umeå kommun, Strategisk utveckling, och publicerades i januari 2024. I dessa tider med höga kostnader för boende, livsmedel och energi så är vikten av sänkt skatt ännu större för kommuninvånarna.

Under de senaste åtta åren har Umeå kommun redovisat ett positivt resultat. För 2021 blev det ett All-time high, som följdes av ett 2022 som blev ytterligare ett All-time high. Nästan 1,2 miljarder kr i plusresultat år 2022, inräknat de kommunala bolagen. Resultatet för 2023 blev också starkare än väntat. Ett plusresultat på 424 miljoner kr, inräknat de kommunala bolagen. Även om man räknar bort plusresultatet för de kommunala bolagen, så blev det ett plus på 283 miljoner kr, vilket var 195 miljoner kr bättre än budget.

Umeå kommun står alltså starkt rustad, oavsett om det för stunden råkar vara högkonjunktur eller lågkonjunktur. Sedan står vi inför stora investeringar. Vi ser att investeringstakten har ökat tydligt efter pandemin, och ligger nu på samma nivå som innan coronapandemin. Kommunens låneskuld har under den senaste femårsperioden minskat, medan koncernbolagens låneskuld har ökat under samma period. Och soliditeten inklusive pensionsförpliktelserna har ökat från 28 procent till 33 procent under fem år.

Umeå kommun har därutöver en till brädden fylld resultat- och utjämningsreserv, som kan nyttjas vid sämre ekonomiska tider. Kommunen har gjort sådana överskott i den kommunala ekonomin under senare år, att vi sedan tidigare satt av 903 miljoner kr. Som säkerhet vid sämre ekonomiska tider. Bokslutet för 2023 var det sista tillfället som man kunde sätta av till RUR, och detta kommer kunna användas fram t.o.m. 2033. Parallellt kommer ett nytt system från 2024, som heter RER (resultatreserv).

Mot bakgrund av de starka resultaten ser vi inget behov av att höja resultatkravet från 1 till 2 procent. Detta frigör omkring 98 mnkr, som kan användas i den totala finansieringen av vårt budgetförslag med såväl nämndssatsningar som skattesänkning. Jämfört med S/MP-budgeten så minskas dessutom ramarna för kommunstyrelsen, kulturnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och IF-nämnden, samtidigt som ramarna utökas ytterligare för äldrenämnden och för- och grundskolenämnden. Detta framgår av tabellen i slutet av detta dokument.

I vårt förslag för år 2025 sänker vi skatten i Umeå kommun med 35 öre och ambitionen är att återkomma med skattesänkingsförslag även kommande år. Medelskattesatsen för landets alla kommuner är 20,70 år 2024. Även efter vår skattesänkning med 30 öre, skulle Umeå kommun alltså ligga 1 kr och 75 öre högre än riksnittet för landets alla kommuner.

I tabellen nedan ser vi hur skattesatserna ser ut för landets 20 största kommuner. Umeå ligger tyvärr i topp.

Kommunala skattesatser liksom regionskatt bland landets 20 största kommuner rangordnade högst till lägst (källa: SCB 2024)

Kommun	Skattesats kommun %	Region	Skattesats region %	Total skattesats %
Umeå	22,80	Västerbotten	11,35	34,15
Sundsvall	22,59	Västernorrland	11,29	33,88
Gävle	22,26	Gävleborg	11,51	33,77
Eskilstuna	22,02	Sörmland	10,83	32,85
Norrköping	21,75	Östergötland	11,55	33,30
Jönköping	21,64	Jönköpings län	11,76	33,40
Örebro	21,35	Örebro län	12,30	33,65
Borås	21,31	Västra Götalandsregionen	11,48	32,79
Lund	21,24	Skåne	11,18	32,42
Malmö	21,24	Skåne	11,18	32,42
Uppsala	21,14	Uppsala	11,71	32,85
Göteborg	21,12	Västra Götalandsregionen	11,48	32,60
Halmstad	20,98	Halland	11,40	32,38
Västerås	20,36	Västmanland	10,88	31,24
Helsingborg	20,21	Skåne	11,18	31,39
Linköping	20,20	Östergötland	11,55	31,75
Södertälje	20,15	Stockholm	12,38	32,53
Huddinge	19,47	Stockholm	12,38	31,85
Nacka	17,88	Stockholm	12,38	30,26
Stockholm	17,98	Stockholm	12,38	30,36
Genomsnitt:	20,88		11,60	32,49

Bostadsbyggande – attraktiva livsmiljöer i hela kommunen

Det råder bostadsbrist i Umeå. Det är ett hot mot Umeås tillväxt. Ett mål för kommunen är att bostadsbyggandet ska öka till 2000 nya bostäder per år. Under 2023 blev preliminärt 848 bostäder färdigställda. År 2022 byggdes 927 bostäder, år 2021 611 bostäder och 2020 endast 412 bostäder. Sammanfattningsvis långt under målet.

Det skulle behövas en kraftfull ökning av takten på nyproduktion av bostäder för att nå kommunens mål. Vi behöver fler småhus, fler bostadsrätter och fler hyreslägenheter i hela kommunen. Här måste de privata aktörerna och det kommunala bostadsbolaget AB Bostaden hjälpas åt. Kommunen har sedan tidigare börjat inrikta processen på kortare tid för markreservat. Flexiblare och mer generella detaljplaner med optimal volym och användning är också en viktig förutsättning.

Fler områden måste öppnas upp för nybyggnation av bostäder, samtidigt som takten på kompletteringsbyggande ökar. För två år sedan lyckades vi i byggnadsnämnden få bifall till ett initiativ om att inleda planarbete för Röbbäcksliden och Tegelbruksberget. Detta för att tillskapa fler bostäder.

Under det senaste decenniet har småhusens andel av den totala produktionen legat på låga 17 procent i vår kommun. Föregående år var andelen äganderätter 16 procent. Hyresrätterna stod

för 40 procent av de färdigställda bostäderna år 2023 och bostadsrätterna för 48 procent. I genomsnitt är den procentuella andelen hyresrätter som byggs 62 procent från 2014 till 2023. Umeå måste bli bättre på att erbjuda attraktivt boende i småhus runt om i vår kommun. Vi moderater lade under förra mandatperioden ett förslag i fullmäktige om att uppdraga till kommunstyrelsen att skyndsamt möjliggöra en högre takt på byggande av fler småhus. Detta röstades tyvärr ned, men behovet kvarstår. Däremot har det glädjande nog lyfts in som en viktig punkt i Umeå kommuns bostadsförsörjningsprogram som antogs i december 2022.

Småhusen är en viktig, och ibland förbisedd, förutsättning för kommunens utveckling. Många undersökningar visar att det är just i småhus som en majoritet av befolkningen helst vill bo. I en Sifo-mätning från 2019 så angav exempelvis 75 procent av svenskarna att de ville bo i villa, radhus eller kedjehus. Det behövs mer av allt – både småhus, bostadsrätter och hyresrätter. Men den låga produktionen av småhus sticker ut i sammanhanget. Kommunen behöver en långsiktig planering där det alltid finns en ”bank” med byggklar mark. Blandat boende i olika områden är eftersträfvansvärt.

Vi anser att det kommunala bostadsbolaget har en central roll att spela när det gäller nyproduktion av hyresrätter. AB Bostaden har idag en dominerande andel – omkring 46 procent – av hyresrättsbeståndet i Umeå. Moderaterna vill möjliggöra ökad nyproduktion och upprustning av befintligt bestånd genom att fortsätta avyttra delar av AB Bostadens fastighetsbestånd.

AB Bostaden står inför stora utmaningar – ökad takt av nyproduktion men framförallt gällande ett stort upprustningsbehov av miljonprogrammet, vilket kräver betydande kapitaltillskott. Dagens renoveringstakt måste öka. Affärsmässigheten måste komma i första hand. Ökad upplåning är inget alternativ eftersom kommunen i princip nått utlåningstaket där AB Bostaden ligger på samma nivå som innan avyttringarna 2017. Dessutom kommer ytterligare upplåning att krävas eftersom ca 530 lägenheter färdigställs och omfattande ombyggnationer av studentrum och korridorer till studentlägenheter pågår. En betydande försäljning av Bostadens bestånd är därför en nödvändighet för att skapa utrymme för renoveringar, nybyggnationer och minska skuldbördan. Avyttringen bör vara mer omfattande än den som genomfördes 2017. Det minskar dessutom Bostadens dominerande roll på marknaden och släpper in fler förvaltande aktörer som kan dra sitt strå till stacken avseende nyproduktion av hyreslägenheter.

Vi ska fortsätta förtäta och bygga centralt. Men trots den täta stadens fördelar är den svår att förverkliga p.g.a. otidsenliga regler. De normer och krav som nu finns gör det svårt att bygga den typen av miljöer som många efterfrågar. Därför måste hämmande regler och strandskydd ifrågasättas. Höga och låga hus ska kunna samsas och skapa variation.

Sävar, Holmsund/Obbola och Hörnefors ska fortsätta att växa. Umeås kommundelar erbjuder en attraktiv livsmiljö och utgör ett viktigt fortsatt område för utveckling. AB Bostaden ska i alla lägen beakta möjligheten till nyproduktion och bygga lägenheter utanför de centrala stadsdelarna. Det kan handla om kommundelscentra, men även i byar med omland som exempelvis Taveljö, Sörmjöle, Bullmark, Botsmark, Yttersjö, Hissjö, m.fl. Detta efter ett moderat förslag som vann bifall i fullmäktige år 2021.

Planeringen av kommunen präglas idag av förtätning, och den så kallade femkilometersstaden hamnar ofta i fokus i kommunens planering. Vi vill ha en stadsplanering som värdesätter utveckling även i de yttre stadsdelarna som gränsar till landsbygden. För att inte tala om Umeås attraktiva landsbygd. Enligt kunskapsrapporten *Umeås landsbygd*, så består 93 procent av

kommunens yta av landsbygd. Ca 16 procent av kommunens invånare bor därmed på landsbygden. Närhet till naturen och möjligheten till stora boendeytor är några viktiga kvaliteter. Statistiken visar också att det under senare har flyttat fler människor från Umeås tätorter till Umeås landsbygd än tvärtom. Så det gäller att möjliggöra byggnationer av bostäder även utanför de centrala stadsdelarna. Likväl som vi siktar på att göra Umeå till det självklara storstadsalternativet i norra Sverige, ska vi också se till att erbjuda de bästa levnads- och utvecklingsbetingelserna för boende på landsbygden inom våra kommungränser.

Eftersom utvecklingen glädjande nog är förhållandevis stark på landsbygden, så finns det all anledning att fortsätta bejaka denna utveckling i kommunens övergripande planering parallellt med att kommunen även stärker staden och stadsutvecklingen under kommande år.

De styrande partierna ökar byggnadsnämndens ram för att bl.a. utöka planeringsresurserna för Umeås landsbygd, för uppdatering av äldre detaljplaner samt utökade medel för bostadsanpassning och elrullstolsgarage. Detta är positivt. Utöver detta så gör vi i den moderata budgeten en extra satsning med två miljoner kr för att förstärka arbetet med detaljplaner riktat till nyproduktion av småhus runt om i kommunen.

Skolan

Sveriges bästa skola – för varje elev – varje dag. Så sammanfattas vår ambition för Umeås skolor. Vi vill satsa mer resurser på skolan än vad som gjorts under den senaste mandatperioden. Även om det inte är resurserna i sig som är det avgörande, så vet vi att just grundskolan har lägre kostnadsnivåer än snittet. Vi föreslår 56 mnkr i ramökning till för- och grundskolenämnden jämfört med innevarande år, vilket är 25 mnkr mer än S/MP-förslaget. I S/MP-förslaget finns extra medel för ökad grundbemanning i de högre årskurserna i grundskolan. Vi tillskjuter alltså 25 miljoner kr ytterligare till detta.

Det viktiga är inte vem som är huvudman för en skola – det viktiga är hög kvalitet. Att få välja skola och förskola skapar trygghet. 3 av 4 föräldrar och elever anser det vara positivt att kunna välja skola. Det ska finnas lättillgänglig och relevant information om alla skolor och om vilka fristående och kommunala utbildningar som erbjuds i kommunen, så att det blir lättare för föräldrar och elever att välja skola. Samtidigt är det naturligtvis viktigt med noggrann kontroll av kvalitén i undervisningen. Val av skola ska bli obligatoriskt i Umeå.

Studieresultaten i våra skolor är trots goda förutsättningar inte tillräckligt bra. Detta märktes tidigare i SKR:s Öppna jämförelser mellan landets olika kommuner, gällande till exempel genomsnittligt meritvärde årskurs 9. Vägde man in elevernas förutsättningar, det s.k. sammanvägd resultatet, hamnade Umeå inte tillräckligt bra till gällande resultat. Liknande resultat har uppmärksammats av både Lärarnas Riksförbund och Lärarförbundet.

Arbetet med att öka elevers närvaro i skolan behöver intensifieras. Enligt för- och grundskolenämndens verksamhetsrapport för 2023 är främjandet av elevers närvaro i skola och förskola ett prioriterat område. Det nämns även att förvaltningen har genomfört kompensatoriska åtgärder på flera nivåer, som exempelvis utökad lovskola och läxhjälp. Trots det hade 8 procent av eleverna i grundskolan en frånvaro om 20 procent eller mer perioden januari – juni 2023.

Umeå kommun har ett övergripande ansvar för skolpliktsbevakningen, det vill säga att se till att alla barn som är folkbokförda i kommunen faktiskt går i skolan. Moderaterna i Umeå anser

att siffrorna över skolfrånvaron i grundskolan i Umeå är höga och vill därför ge utbildningsförvaltningen i uppdrag att utreda frågan om skolfrånvaro ytterligare. Moderaterna efterfrågar bland annat en noggrann analys av skolfrånvaron, en presentation av de åtgärder som har gjorts för att minska skolfrånvaron och en utvärdering av dessa.

Alla skolor i Umeå, oavsett om de är friskolor eller kommunala skolor, ska befrias från onödig politisk detaljstyrning och ha rätt att själva ansvara för sin ekonomi, sin personal, profil och sina studieresultat. Det skapar också goda möjligheter, inte minst för byaskolor och mindre skolor på landsbygden runt om i vår kommun att kunna utvecklas och få styra över sin egen framtid. Så länge det finns elevunderlag, personal och ekonomi att bedriva verksamheten behöver ingen vara orolig för att skolan ska försvinna utan ges tvärtom möjlighet att kunna utvecklas.

En viktig grund för våra ungas utveckling läggs redan i förskolan. Tillgången till förskoleplatser är viktig för Umeås utveckling, även sett ur perspektivet att det ska vara attraktivt för familjer att flytta hit. Föräldrar ska kunna ansöka om plats i förskola upp till ett år innan den ska tas i anspråk, i stället för dagens 6 månader. Det måste finnas en beredskap att bygga ut förskoleplatser i snabbare takt där vi ser att det finns efterfrågan, inte minst gäller detta ute i byarna på landsbygden. Ett sådant exempel är Tavelsjöbygden.

Lärandemiljön ska vara stimulerande, trygg och i klassrummen ska det vara lugn och ro. Stök, skolk och oordning i klassrummen ska inte accepteras. Redan idag finns det befogenheter för rektorer och lärare att vidta åtgärder för att upprätthålla ordning på skolorna, även om vi moderater skulle vilja gå längre och införa sådant som ordningsomdömen. Vi har nolltolerans mot kränkande behandling och mobbning i och kring skolan och vi ställer krav på att skolan aktivt förebygger sådant samt tar fullt ansvar om något allvarligt inträffar. Vi har sett alarmerande exempel på senare tid, med hot och våld på våra skolor i Umeå.

Vuxenvärlden måste reagera och stå upp för en god arbetsmiljö för Umeås elever och lärare. Alla brott på skoltid eller i anslutning till skoldagen ska polisanmälas. Så är det tyvärr inte idag. Skolor som anser att det krävs ytterligare insatser i form av vakter, kamerabevakning eller säkerhetssamordnare ska självklart anställa sådana, om behov föreligger.

Ett tilltagande problem i Umeå är nyttjandet av narkotika. Det krävs en samverkan för unga i riskzon med bland annat följande aktörer: skola, socialtjänst och polisen. Allt fler gymnasieskolor runt om i landet inför frivilliga slumpvisa drogtester som en del i skolans förebyggande policy. Enligt uppgifter i riksmidia har var sjätte kommun infört drogtester på skolorna. Moderaterna vill att även Umeå kommun inför detta på kommunens gymnasieskolor. Det är positivt att ett av våra tidigare förslag, rondering med narkotikahundar på skolorna, numera genomförs.

En viktig förutsättning för goda kunskapsresultat är att vi följer upp resultaten kontinuerligt. Moderaterna anser att betyg är ett viktigt verktyg för att tydligt ange hur elever ligger till och sänder viktiga signaler om stödbehov. Med betyg ökar också skolans fokus på kunskapsresultaten. Från och med höstterminen 2021 är det fritt fram för rektor på alla skolor i Sverige att själv besluta om betyg från årskurs fyra. Moderaterna anser att Umeå kommun ska uppmuntra kommunens rektorer att besluta om betyg från årskurs fyra.

Vi måste investera i skolan och satsa på lärarna. Inget är viktigare för att höja kunskapsresultaten än att ge lärarna kraft och tid att få vara just lärare. Våra elever behöver

mer tid med sina lärare. Internationella undersökningar visar att svenska lärare använder mindre andel av sin tid till undervisning jämfört med andra länder. Skolverket pekar på att svenska lärare lägger över två timmar per dag på administration och uppgifter relaterade till ordning och omsorg. Det handlar exempelvis om att iordningställa lokaler, behandla ledighetsansökningar, agera rastvakt och övervaka omklädningsrum. Detta är tid som skulle kunna användas till lärande och till att ge stöd åt dem som behöver det mest.

För att ge lärare mer tid för att exempelvis förbereda lektioner samt fokusera på undervisningen vill vi införa lärarassistenter i skolan. Lärarassistenternas uppdrag ska vara att assistera och avlasta lärarna med uppgifter av administrativ karaktär.

2019 införde för- och grundskolenämnden ett krav på att dagbarnvårdare måste arbeta hemifrån men samarbeta i arbetslag med minst fyra dagbarnvårdare. Sedan dess har många dagbarnvårdare i Umeå lagt ner sina verksamheter, vilket har försämrat möjligheten för föräldrar att välja familjedaghem till sitt barn. Vi vill därför att för- och grundskolenämnden genomför en kommunövergripande satsning i syfte att öka tillgången på dagbarnvårdare.

Gymnasieskolorna i Umeå ska ge alla elever goda kunskaper och färdigheter för att på så sätt förbereda varje elev inför högre studier eller yrkeslivet. Kunskapsförmedlingen ska alltid stå främsta rummet. Skolornas kontakt med näringslivet för att förbereda eleverna för livet efter examen ska underlättas och uppmuntras. I budgetramen föreslås ramen för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden utökas med 32 miljoner kr, vilket innefattar bl.a. extra medel för sommarjobb i lägre årskurser. Huvuddelen går emellertid till att hantera ökade volymer av elever.

Moderaterna anser att Umeå kommun behöver göra det enklare för de politiska ungdomsförbunden att besöka de kommunala gymnasieskolorna. Gymnasie- och

vuxenutbildningsnämnden antog ett sådant uppdrag redan 2022, men det är fortfarande svårt för ungdomsförbunden att besöka gymnasieskolorna. Mer behöver göras. Att ungdomar får möta och samtala med politiska partier är grundläggande för demokratin.

Inom skolan finns det områden, som inte specifikt adresseras och där det är oklart i vilken omfattning som exempelvis hedersvåld och antisemitism förekommer. Här krävs det både specifika kartläggningar och utbildningsinsatser. Sexuella trakasserier och annat förtryck måste tas på allvar och skolan måste tydligt markera och ta avstånd från det samt alltid polisanmäla handlingar som bedöms vara brottsliga.

Statistiken över arbetsmiljöhändelser gällande hot och våld mot skolans medarbetare har ökat över tid i Umeå kommun. Antalet anmälda arbetsmiljöhändelser i Umeå kommun som har orsakat skada på grund av hot eller våld, har mångdubblats mellan 2017 och 2023, från 12 till 122 inrapporterade händelser. När det gäller antalet inrapporterade tillbud kopplade till hot om våld, så har dessa ökat kraftigt de senaste åren. År 2017 uppgick antalet till 129 st. År 2023 var motsvarande siffra 476 st. Det är en skrämmande utveckling. Skolan ska självklart vara en trygg plats för elever, lärare och annan personal. Den som arbetar inom skolans verksamhet ska inte behöva vara rädd för att bli utsatt för hot eller våld.

Våren 2022 fattade gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslut om att ansöka om att införa kamerabevakning vid huvudentréerna på Dragonskolan. I december 2023 kom beskedet att Dragonskolan får tillstånd att ha kamerabevakning. Bakgrunden till beslutet var att elever och lärare kände otrygghet på skolan efter att det förekommit ett flertal incidenter och bråk på skolan. Skolan hade redan innan detta vidtagit flera åtgärder, som att låsa skolan för utomstående och låta väktare patrullera på skolan. Att bråk förekommer i gymnasieskolans lokaler tar vi på största allvar och är något som ska bekämpas.

För- och grundskolenämnden beslutade i våras att godkänna kamerabevakning i den del av Maja Beskowskolan som inrymmer grundskoleverksamhet. Skolan har under lång tid varit utsatt för omfattande skadegörelse och brandtillbud. Moderaterna föreslog kamerabevakning på Maja Beskowskolan redan hösten 2022, och är därför positiva till att majoriteten nu vill införa kamerabevakning. Vi ser gärna att fler skolor använder sig av kamerabevakning i syfte att säkerställa en trygg skolmiljö för elever och personal, samt för att förebygga skadegörelse.

En trygg äldreomsorg och funktionshinderomsorg

Umeå ska fortsätta utveckla äldre- och funktionshinderomsorgen så att den kännetecknas av delaktighet, valfrihet och självbestämmande. Moderaterna föreslår en förstärkning av äldrenämndens ram i Umeå med 82,4 miljoner kr för år 2025, vilket är 20 miljoner kr mer än vad de styrande Socialdemokraterna och Miljöpartiet föreslår. I de styrande partiernas förslag tillförs medel för att öka bemanningen, ge stöd till den ökande andelen äldre, samt att accelerera omställningsarbetet. Mer om våra moderata satsningar längre fram i detta kapitel.

För individ- och familjenämnden är motsvarande ramökning 69,8 miljoner kr för nästkommande år, vilket dock är mindre än förslaget från S/MP. Detta är kopplat till de hårdare kontroller vi föreslår bl.a. på området försörjningsstöd, men även bekämpning av fusk inom assistansersättningen och LSS.

Det ska vara tryggt att åldras i vår kommun. Vi vill se en variation av äldreboenden med olika former av service och med olika typer av upplåtelseform. Sammanhängande äldrevårdskedjor behövs för äldre med successivt ökande behov. Umeå behöver en utökad byggnadstakt för

boende riktade till äldre. Umeå behöver fortsätta utveckla boendeformer för äldre som seniorboenden/trygghetsboenden. Särskilt boende för äldre med olika typer med kognitiv svikt.

Det ska vara en rättighet för äldre att beredas plats på ett boende, när man känner sig otrygg och blir sjuk. För dem som bor kvar hemma, så ska det vara tydligt med vem/vilka som ska komma från hemtjänsten och när på dagen. Mat som är god och näringsriktig ska alltid serveras, och aktiviteter för äldre ska erbjudas så att ofrivillig ensamhet undviks. Det måste finnas större möjlighet att välja vilken mat man vill äta, men också om man vill äta ensam eller med sällskap av andra.

Äldre ska kunna vara säkra på att man får den vård och omsorg som förväntas. En vård och omsorg som ska präglas av god och säker kvalitet och ett värdigt bemötande. Detta gäller även hur kommunens personal hanterar läkemedlen, som är så viktig för de äldre.

Vi ser det som en absolut självklarhet att arbetsgivaren säkerställer att personalen både förstår och kan göra sig förstådd hos dem som de är satta att hjälpa. Så är inte fallet idag inom Umeå kommun. Det finns flera exempel från Umeå där bristande kunskaper i svenska språket hos personalen inneburit stora bekymmer och allvarliga incidenter för både boende och anhöriga.

Enligt *Patientsäkerhetsberättelsen för äldrenämnden år 2023* är bemanningssvårigheter och bristande kompetens hos personal två stora utmaningar. Låg kompetens hos personal har exempelvis medfört bristande följsamhet till ordinerade insatser från hälso- och sjukvårdspersonal när det gäller rehabilitering, omvårdnad och medicinska insatser. Sjuksköterskorna anser att en av de största patientsäkerhetsriskerna är att det finns kunskapsbrist och språksvårigheter hos en del omsorgspersonal. Det blir allt svårare att ge

delegering till omsorgspersonal på grund av att omsorgspersonalens erfarenhet och kompetens upplevs vara lägre än tidigare, samt att bristande språkförståelse förekommer.

Samarbetet mellan kommunen och regionen behöver förbättras. I Patientsäkerhetsberättelsen står det att patienter som skrivits ut från sjukhus till kommunens boenden har allt större vårdbehov. Snabba utskrivningsprocesser har lett till att en trygg och säker hemgång inte kunnat säkerställas. Här anser vi att det behövs en förändring och vi föreslår att inrätta biståndsbedömare på akutmottagningen i Umeå.

Karlstad kommun och Region Värmland har gemensamt tagit initiativ för att förbättra hjälpen för patienter vid akutmottagningen. Sedan hösten 2023 har biståndsbedömare arbetat på akutmottagningen vid Centralsjukhuset i staden. Biståndsbedömaren kan bistå med exempelvis rådgivande samtal, information eller faktiska insatser i samband med hemkomst. Baserat på vilket stöd i hemmet som personen behöver skickar biståndsbedömare uppdrag till den berörda verksamheten i kommunen.

Syftet med pilotprojektet är bland annat att minska onödiga inskrivningar och återkomster till sjukhuset, men också att göra hemgången tryggare för individen. Sannolikt har införandet även varit samhällsekonomiskt lönsamt. Vinsten med införandet är att personer med behov av hjälp i hemmet efter hemgång nu får träffa en biståndsbedömare direkt på akuten. Det har medfört att färre personer behöver läggas in på sjukhuset och har förkortat tiden på sjukhuset. Det här är ett koncept som även Umeå kommun bör prova på för att säkerställa att alla får den hjälp de behöver.

Fler åtgärder måste vidtas för att öka kompetensen hos personalen där språket är en stor del. Redan vid rekrytering av personal så har kommunen ett ansvar att försäkra sig om att den blivande anställde har nödvändiga språkkunskaper. Rekryteringsbehoven i äldreomsorgen är mycket stora, men det är ingen lösning att sänka kraven på att kunna det svenska språket när det utgör en så viktig del av god omvårdnad och patientsäkerhet.

Vi föreslår därför att kommunen inför språktest vid anställning av personal inom hemtjänst, funktionshinderomsorg och äldreomsorg. Det handlar i grunden om respekt för de personer som behöver hjälp, förutsättningar för en värdig omsorg och det handlar om patientsäkerhet.

Vi vet samtidigt att personalen arbetar under hårt tryck och sjukfrånvaron är hög. Det finns ett behov av ökad grundbemanning. I jämförelse med andra kommuner har Umeå kommun en låg bemanning av omsorgspersonal. Ett fokus måste vara att ge personalen bättre arbetsförhållanden och i möjligaste mån minska antalet delade turer m.m.

Umeå kommun var tidigt ute med att erbjuda eget val inom hemtjänst och sedan 2010 har vi lagen om valfrihetssystem (LOV) inom hemtjänsten. Det är en reform som har gett människor betydligt större inflytande över sin vardag där det blivit en självklarhet att kunna välja vilka som ska hjälpa dig. Att fokusera på kvalitet är en självklarhet och vi vet med säkerhet att brukarnas behov tillgodoses bättre samtidigt som nöjdheten har ökat. Kundnöjdheten inom hemtjänsten är mycket hög. I Hemtjänstindex för 2023 hamnade Umeå på en 23:e plats av landets 290 kommuner.

Utöver den kommunala hemtjänsten erbjuder ett flertal privata hemtjänstföretag sina tjänster. Denna valfrihet höll på att krossas av S och V år 2019, men en majoritet i KF stoppade deras försök att avskaffa LOV inom hemtjänsten. Tyvärr har antalet utförare sedan dess minskat

p.g.a. försämrade villkor. Socialdemokraterna verkar inte heller ha släppt tanken på att avskaffa LOV. S försöker gång på gång att misskreditera hemtjänstföretagen och far med osanningar.

LOV-systemet i Umeå borde garantera likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla utförare, såväl de privata hemtjänstföretagen som den kommunala hemtjänsten. Ersättningsnivåerna måste justeras så att de privata hemtjänstutförarna och den kommunala hemtjänsten får samma ersättning och kan konkurrera på lika villkor.

Vi står inför stora rekryteringsbehov inom vård och omsorg och behöver göra mer för att locka människor till vårdyrket. I dag har andelen utbildad arbetskraft inom äldreomsorgen sjunkit till alltför låga nivåer. För att säkerställa att personalens tid används på rätt sätt vill vi se fler vårdnära serviceteam, som kan avlasta ordinarie personal uppgifter med till exempel städning och tvätt. Detta borde införas på bred front i verksamheterna. Umeå kommun måste också bli bättre på att använda ny teknik och digitaliseringens möjligheter. Kostnaderna för äldreomsorgen kommer i framtiden bli betydligt högre, samtidigt som det kommer att råda akut brist på personal.

Det är bra att det har tillkommit fler seniorboenden och trygghetsboenden vilket möjliggör att människor kan leva mer självständigt längre tid. Olika boendeformer kompletterar den äldreomsorg som finns idag. Andra driftsformer är något som också kompletterar och vi vill uppmuntra enheter inom den kommunala äldreomsorgen att ombildas till intraprenader. Intraprenader ger personalen större inflytande över verksamheten, ofta med lägre sjukfrånvaro och större nöjdhet bland personalen som följd.

Framtiden för Sjöbacka vård- och omsorgsboende i Taveljö har varit omdebatterad. I höstas var frågan om en eventuell nedläggning av Sjöbacka uppe i äldrenämnden. Där beslutades nämnden att verksamheten ska utredas ytterligare, men framtiden för Sjöbacka är ännu inte säkrad. Vi moderater deklarerade tidigt att Sjöbacka ska vara kvar. Det är viktigt för Taveljö och bygden. Landsbygdsfrågorna är viktig för oss moderater och rätten till lika vård och omsorg i hela kommunen. Vi är öppna för andra driftsformer än kommunal drift av Sjöbacka, men det centrala är att Sjöbacka ska finnas kvar i någon form.

Vi har länge lyft frågan om att ett demensboende för yngre ska tillskapas och är positiva till att en utredning är tillsatt och att arbetet med frågan fortsätter. Även kommunens kranskommuner bör tillfrågas eftersom ett anpassat demensboende för yngre personer kan vara ett alternativ där kommunerna ges möjlighet att köpa boendeplatser. Det är fel att inte tillgodose de behov som finns hos de som drabbats av demens i tidig ålder bara för att de ”inte är tillräckligt många”.

Umeå kommuns verksamheter ska stödja varje människas strävan att få leva det liv man vill utifrån sin egen förmåga och önskan. Det innebär inte att det saknas behov av stöd. Alla har inte samma förutsättningar. Olika sorters funktionsnedsättningar blir ett handikapp för den enskilde först om samhället inte förmår möta de olika svårigheter människorna kan ha. Ökad tillgänglighet är en av de viktigaste frågorna. Kommunen ska i all sin verksamhet skapa förutsättningar för funktionsnedsatta att ta del av utbudet på samma sätt som alla andra. Alla insatser som ges till personer med funktionsnedsättning skall alltid utformas utifrån den enskilde individens behov. Vi anser att möjligheterna till adekvat jobb eller annan sysselsättning behöver förbättras i kommunen för funktionsnedsatta.

Många personer med omfattande funktionsnedsättningar tillbringar en stor del av sin dag i det egna hemmet. Därför är bostaden många gånger mer betydelsefull för personer med funktionsnedsättning än för den som inte har en funktionsnedsättning. Ett positivt socialt samspel med andra är nödvändigt för ett gott liv. Boenden bör inte heller vara större än att den enskilde kan få en social roll i gruppen, knyta vänskapsband och kunna förstå och förutsäga de andras reaktioner. I Umeå finns för få boenden med särskild service eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna jämfört med behovet. Umeå växer och behovet av boenden för personer med funktionsnedsättningar växer också i takt med stadens utveckling.

Umeå kommuns funktionshinderomsorg ger stöd och service personer med funktionsnedsättning så att de ska kunna leva ett så självständigt och meningsfullt liv som möjligt. Stöd kan innebära till exempel personlig assistans, daglig verksamhet, boendestöd eller boende. Tack vare Lagen om valfrihet (LOV) i hemtjänsten vet vi att både kvalitet och medinflytande har förbättrats och därför vill vi införa LOV i fler verksamheter. Tillsammans med de övriga borgerliga partierna så föreslår vi införandet av Lagen om valfrihetssystem (LOV) inom särskilt boende, funktionshinderomsorg och daglig verksamhet.

Ett starkare fokus ska samtidigt under kommande år läggas på kontroller av välfärdsbrottslighet och fusk, kopplat till assistansersättningen och LSS. På nationell nivå bedöms fuskets uppgång till miljardbelopp, och det förekommer dessvärre även på lokal nivå här i Umeå. Vi bedömer att det finns goda förutsättningar att minska kostnaderna, genom noggrannare kontroller, och i det fall fusk upptäcks – genom återkrav och omprövning av beslut. Systematisk uppföljning ökar möjligheten att säkerställa att den assistans som utförs är av god kvalitet och i enlighet med behov och beslut. En fördjupad uppföljning av beslut inom LSS har skett under det gångna året, då misstanke om oegentligheter uppstått. De uppgifter som framkommit har i de flesta fall resulterat i anmälan till både Inspektionen för vård och omsorg (IVO) samt Polismyndigheten. Noggrannare kontroller borde även ske i samband med utbetalning av försörjningsstöd, även om det hittills har röstats ned av den politiska majoriteten. Mer om det förslaget på annan plats i dokumentet.

Socialstyrelsen gör årligen en enkät om vad äldre tycker om äldreomsorgen. I Umeå sticker flera saker ut i negativ bemärkelse när man jämför med andra kommuner under förra året. Det handlar bland annat om tillgången till utevistelse, den upplevda tryggheten inom särskilt boende och upplevelsen av ensamhet. Enligt SCB:s medborgarundersökning svarar mindre än hälften av de tillfrågade att de anser att äldreomsorgen fungerar bra i kommunen.

Kommunen ska kunna garantera en god och säker omvårdnad. Vi moderater vill därför se en ny central kvalitets- och trygghetsinspektion som tar ett helhetsgrepp om inspektioner, tillsyn och uppföljning av kvaliteten inom äldreomsorgen i Umeå kommun. Utöver de uppföljningar och inspektioner som redan sker inom äldreomsorgen i Umeå. Inspektionerna ska ske såväl anmälda som oanmälda.

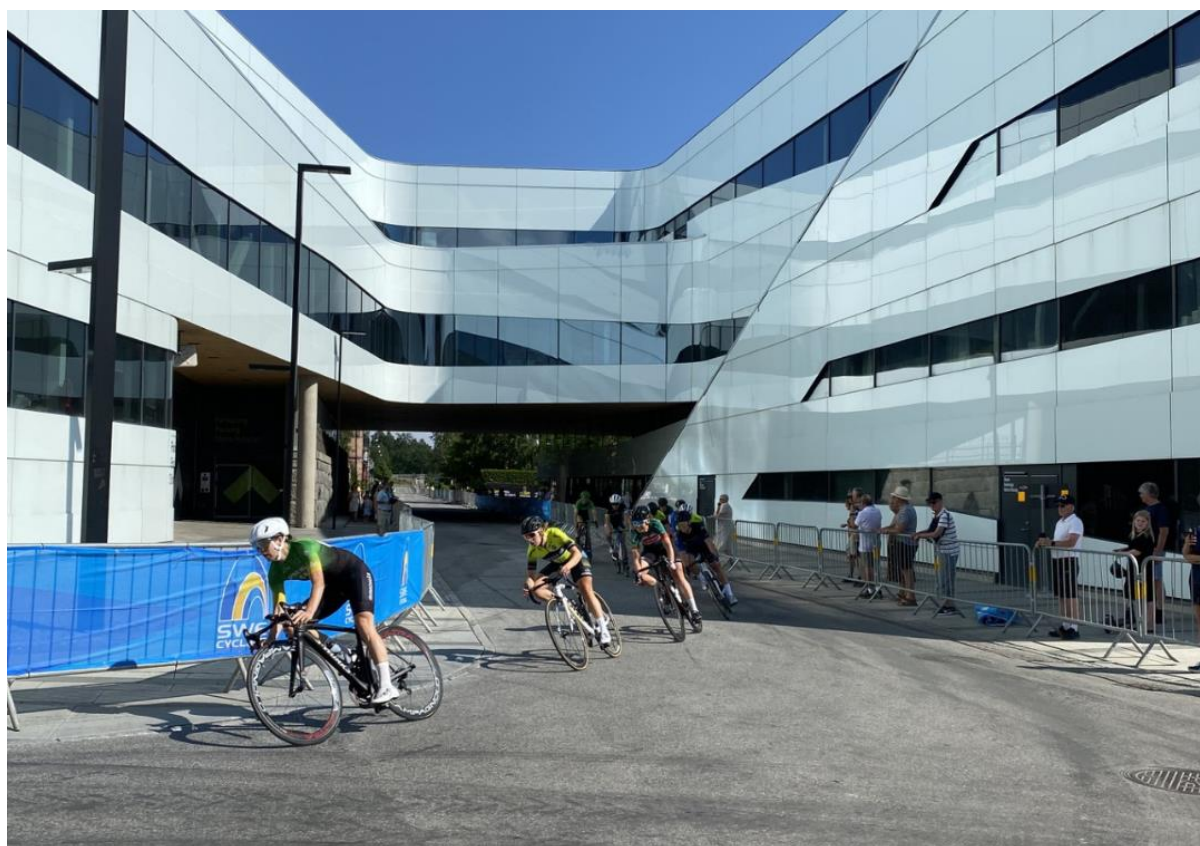
På individ- och familjenämndens och äldreomsorgsnämndens sammanträden i maj lyftes frågan om en höjning av hemtjänstavgifterna. Det nya förslaget till avgift är en kraftig höjning jämfört med tidigare, speciellt för den som idag har 15 timmar hemtjänst i månaden. För gruppen är ökningen ca 288%, från 515 kr till 2000 kr.

Vi moderater röstade nej till den föreslagna höjningen. Avgiftshöjningen kommer att leda till att fler personer tackar nej till hemtjänst och att färre kommer att få den hjälp som de behöver. Konsekvensen av avgiftshöjningen kommer att vara att levnadsstandarden för äldre i Umeå

sjunker. Vi anser att det finns utrymme för att behålla de nuvarande hemtjänstavgifterna, både utifrån att Umeå kommun har en högre kommunalskatt jämfört med andra jämförbara kommuner och för att kommunen gjort stora överskott de senaste åren.

En aktiv fritid

Umeå har utsetts till ”Sveriges bästa idrottsstad” både år 2021, 2020 och 2018. Priset delas ut sedan 2011 av SVT Sport i samband med SM-veckan. Det är ett kvitto på att Umeås satsningar på idrott – både på bredd och spets – är rätt väg att gå. Detta är också långsiktiga satsningar som vi har varit och är överens om politiskt över blockgränsen.

Idrott och stimulans för folkhälsan utgör viktiga inslag i en modern och växande kommun. Fysisk aktivitet som till exempel idrott är viktigt, inte minst för barn och unga. Strategiska investeringar ska fortsätta göras inom detta område, i synnerhet i samarbete med det privata näringslivet. Det är i detta sammanhang hög tid att gå från ord till handling och förverkliga planerna på en ny evenemangsarena i Umeå.

Vi har politiskt över blockgränserna varit överens om vikten av att satsa på idrotten. Umeå har ett rikt föreningsliv vilket bidrar till en demokratisk utveckling och samhörighet. Moderaterna ser positivt på stödet till det ideella föreningslivet. Umeå har en ung befolkning och det är därför särskilt angeläget att fortsättningsvis skapa möjligheter för ett utvecklande idrotts- och fritidsutbud i kommunen.

Ett återkommande problem som föreningslivet lyft upp är uthyrning av skollokaler vid exempelvis idrottsarrangemang, där lokalerna hyrs av föreningar för inkvartering. Under våren 2023 kallade ett flertal föreningar i Umeå till ett möte med politiker och tjänstemän i Umeå kommun för att belysa den problematik som finns, i syfte att kommunen skulle finna lösningar

som underlättade för arrangörer. Några av svårigheterna var bland annat bristfällig information, tillgång till toaletter och städutrustning och problem med värmen i lokalerna. Att föreningslivet arrangerar festivaler och cuper är viktigt ur många aspekter. Utöver den idrottsliga aspekten, där idrottare från olika delar av landet eller till och med andra länder får träffas och tävla mot varandra, så har det också betydelse för besöksnäringen. Från kommunens sida behöver vi underlätta för de lokala föreningarna. Uthyrning av kommunens lokaler är en fråga som berör flera nämnder. Om en nämnd fick det fulla ansvaret för uthyrning av kommunens lokaler skulle det göra det enklare för föreningarna att veta var de ska vända sig, och inte behöva bli bollade mellan olika förvaltningar.

För att kunna ta sig in i en av kommunens anläggningar behövs oftast en nyckeltagg med pin-kod. Det finns idag olika former av smarta eller digitala lås, exempelvis sådana där man kan använda sig av en app för att ge åtkomst till lokaler. Att göra det enklare att passera in i lokaler skulle underlätta för alla som vill hyra kommunens lokaler, inte minst i byar och på platser som ligger en bit från centrala Umeå. Genom att inte behöva hämta ut en nyckeltagg så sparar man både tid och pengar som annars behövs lägga på resor. Det är dessutom en positiv åtgärd för miljön och klimatet.

Regeringen har avskaffat statsbidraget till organisationer bildade på etniska grund. Umeå kommun betalar årligen ut ekonomiskt stöd till olika ideella föreningar, däribland några etniska föreningar. Vi anser att Umeå kommun inte heller ska betala ut bidrag till etniska föreningar.

Från det offentliga bör vi uppmuntra till integration och inte till segregation. Många föreningar i Umeå bidrar på olika sätt till att förbättra integrationen i kommunen. Föreningar som bildats på etnisk grund riskerar att bidra till det motsatta, eftersom de exkluderar människor med annan etnicitet. Från kommunens sida kan vi i stället uppmuntra Umeåborna att umgås med varandra och samlas kring intressen. Föreningsfriheten är viktig och givetvis ska det vara möjligt för människor att bilda etniska föreningar. Däremot måste inte det offentliga finansiera sådana föreningar. Människor behöver umgås mer över både etniska och kulturella gränser. Kommunen borde inte ha stöd som bidrar till det motsatta

Det är viktigt att ungdomsverksamhet erbjuds i trygga miljöer. I Umeå kommun finns det elva fritidsgårdar och två mötesplatser för unga. Fritidsgårdarna riktar sig till ungdomar i åldern 13-17 år och Ungdomens hus i centrala Umeå och på Ersboda riktar sig till äldre ungdomar, från 16 till 23 år. Moderaterna anser att kommunens mötesplatser för unga främst ska rikta sig till ungdomar i yngre åldrar. När äldre ungdomar vistas på fritidsgårdar och andra mötesplatser kan det leda till att de som är yngre inte vågar gå till fritidsgårdar. Moderaterna föreslår en generell övre åldersgräns på 19 år för kommunens öppna verksamhet för unga, så att de som vistas där är unga personer som går i högstadiet eller i gymnasiet.

För att öka tryggheten för unga anser vi att det behövs utökad kamerabevakning på platser där unga vistas. Det skulle även kunna minska skadegörelsen på dessa platser. Moderaterna har även drivit på för att polisen ska söka med hundar efter narkotika i fler kommunala fastigheter. Vi är därför glada att polisen nu även kan söka i fler kommunala anläggningar, som på mötesplatser för unga och i idrottsanläggningar.

Det är viktigt att prioritera att vårda och underhålla de anläggningar som vi har. Idag har vi anläggningar som förstörs på grund av bristande underhåll, exempelvis konstgräsplaner. Under flera år har reinvesteringen i kommunens konstgräsplaner varit eftersatt, vilket har lett till att flera konstgräsplaner har överskridit sin livslängd och därmed blir ospelbara. Det krävs en

högre utbyttestakt av de befintliga konstgräsplanerna så att de kan användas för idrottsverksamhet. Att inte ta hand om de anläggningar som finns är misshushållning med Umeåbornas pengar. Moderaterna anser att det vore bra att byta ut flera konstgräsplaner samtidigt, då det skulle kunna vara mer kostnadseffektivt än att byta ut en plan åt gången.

Vi ska också aktivt verka för att fler nationella tävlingar kan genomföras i Umeå. Svenska rallyt är Sveriges största årligen återkommande sportevenemang, och tillika landets största rallytävling. Från och med 2022 blev Umeå ny huvudort för VM-tävlingen. Det är mycket glädjande att Svenska Rallyt kommit till vår region. Rallyt är ett världsevenemang med miljoner tittare världen över.

Ett annat intressant område är skidsporterna, där Umeå borde ges goda förutsättningar att arrangera längdskidtävlingar på både nationell- och internationell nivå. Skidsporten spelar också en viktig roll för den breda allmänheten i Umeå.

Att vara ute i naturen är positivt för både den fysiska och psykiska hälsan. Det finns många olika aktiviteter att göra i naturen, exempelvis vandring, cykling, ridning, skidåkning eller fiske. En bra tillgång till natur- och friluftsområden är viktigt utifrån ett folkhälsoperspektiv, men också för besöksnäringen. I Umeå kommun finns goda möjligheter att komma ut i naturen, vilket är mycket positivt. De senaste åren har efterfrågan ökat när det gäller friluftslivet. Fritidsnämnden ansvarar numera för drift och underhåll av områden så som Grössjön och Strömbäck/Kont, men nämnden har inte fått extra medel för skötseln av dessa. Moderaterna vill därför stärka upp driftbudgeten för dessa.

År 2023 beviljade Tillväxtverket ett projektstöd på 4,8 miljoner för projektet *Hållbar ledutveckling i Umeåregionen*. Lederna som har de största natur- och friluftsvärdena och potential för besöksnäring ska förbättras med sådant som underlag, spångar, broar, skyltning, faciliteter som toalett och vindskydd, samt göra det enkelt för såväl Umeåbor som besökare att hitta till lederna och få information om dem genom informationstavlor och skyltning. Alla ska kunna vara ute i naturen, oavsett ålder och eventuell funktionsnedsättning. Det finns idag flera friluftsområden som är tillgänglighetsanpassade. Vi ser positivt på att tillgänglighetsanpassa fler leder och utflyktsmål för att fler ska få uppleva fina naturupplevelser i kommunen. Fritidsnämnden får nu i vår budgetram bl.a. extra medel för vandringsleder och friluftsliv.

En hög simkunnighet bland invånarna är viktigt ur ett säkerhetsperspektiv och Umeås simhallar fyller därmed en viktig funktion. Badverksamheten i Umeå kommun har under lång tid haft problem med att hålla en budget i balans. Tidigare skötte företaget Medley driften av Umeå simhall, men när Navet byggdes beslutade fritidsnämnden att driften skulle skötas i kommunal regi. Moderaterna föreslår tillsammans med de borgerliga partierna en konkurrensutsättning av den samlade kommunala badverksamheten inom fritidsnämnden, däribland Navet och Umelagun. Det skulle både kunna stärka kvaliteten för verksamheten och samtidigt sänka kostnaden. Som det ser ut idag driver Umeå kommun även restauranger vid badanläggningarna, som vid Navet. Kommunen driver också gym, bland annat i Holmsund och Sävar. Driften av dessa borde också läggas ut på en extern entreprenör, inte minst för att undvika osund konkurrens från kommunen gentemot privata företag.

Kulturen

Kultur är mycket viktigt för en kommun. Varje dag, året runt, producerar kulturinstitutioner, organisationer, föreningar och individer mängder av kulturupplevelser för Umeås invånare och

besökare. Kultur genererar tillväxt och skapar ett levande samhälle som attraherar invånare, turister och kreativa företag. Umeå ska synas på kulturkartan både nationellt och internationellt.

Umeå kommun ska fortsatt vara en attraktiv stad där människors olika behov av kulturella värden kan tillfredsställas. I Umeå finns kulturinstitutioner av högsta klass. Här är Norrlandsoperan med symfoniorkestern, Västerbottens Museum och Bildmuseet viktiga inslag. Vi värnar dessa institutioner och ser dem som strategiskt viktiga för kommunen, liksom våra bibliotek. Vårt kulturarv ska vårdas och Västerbottens museum liksom hela Gammliaområdet är en viktig länk mellan vår tids samhälle och tidigare och kommande generationer.

Samtidigt måste vi ständigt prioritera mellan kommunens olika verksamheter. Jämfört med andra kommuner i Sverige satsar vi betydligt mer per år. Vi tycker det är rätt att satsa på kultur för att utveckla Umeå som en attraktiv kommun, men anser att budgetramen kan minskas. Eftersom kommunens kulturbudget redan är omfattande, anser vi att det inte finns något ekonomiskt utrymme att behålla Kvinnohistoriska museet i kommunal regi. Deras befintliga lokaler bör hyras ut till en extern aktör som kan passa in och som har ett intresse av det perfekta läget i Väven. Detta sparar omkring 12 miljoner kronor för kommande år, fördelat på olika nämnder. Det som är bevarandevärt kan överföras till Västerbottens museum, på samma sätt som vi hanterat Regementsmuseet på I20-området. Vi stryker även fortsatt finansiering till Guitars the museum genom att minska budgetposten under Kommunstyrelsen, då Guitars numera ligger under finansieringen av Umeå Folkets Hus. Vi noterar att även S/MP nu minskar stödet till Guitars i deras budget, även om de inte gör det fullt ut. Vidare ser vi skäl att minska

bidragen till kulturföreningar och kulturfestivaler. Dessa stöd har över tid ökat, men vi vill nu minska nivåerna.

Det är viktigt att hela tiden motverka fusk. Skattebetalarnas pengar ska gå till rätt saker. Med jämna mellanrum väcks frågor kring studieförbundens verksamheter, och huruvida det fuskas eller ej. I Umeå avslöjades år 2015 ett omfattande fusk i Studieförbundet, där det rörde sig om mångmiljonbelopp som hade betalats ut felaktigt. Man fann bland annat att 60 procent av verksamheten - som hade inrapporterats under ett år - inte hade ägt rum. Den aktuella lokalavdelningen lades därefter ned, som en konsekvens. Även fusk i andra studieförbund har därefter upptäckts, vilket påtalats på nationell nivå.

Staten ger ca 1,7 miljarder kronor i statsbidrag till studieförbundens folkbildningsverksamhet. Riksrevisionens granskning från år 2022 visar att kontroll och uppföljning brister i alla led, och att det finns tydliga tecken på att statsbidraget går till annat än folkbildning. Pengarna har istället gått till sådant som privat konsumtion och kommersiella verksamheter. Hela 44 procent av de granskade studiecirkelarna saknade tillräckliga underlag för utbetalningar. Nästan vartannat evenemang hade alltså sådana brister att några skattepengar aldrig skulle ha betalats ut.

Moderaterna i Umeå vill se en extern granskning av samtliga studieförbund. Det krävs en total genomlysning av extern part för att gå igenom studieförbunden för att säkerställa att skattemedel inte har gått till fel saker eller har fuskats med. Stöd ska inte heller betalas ut till studieförbundet Ibn Rushd. Detta studieförbund har vid upprepade tillfällen dokumenterats bjudit in talare som är öppet antisemitiska, uttryckt önskan om Israels utplåning, uttryckt hat mot homosexuella och uppmanat till jihad m.m. Deras koppling till islamistiska Muslimska Brödraskapet är välbekant.

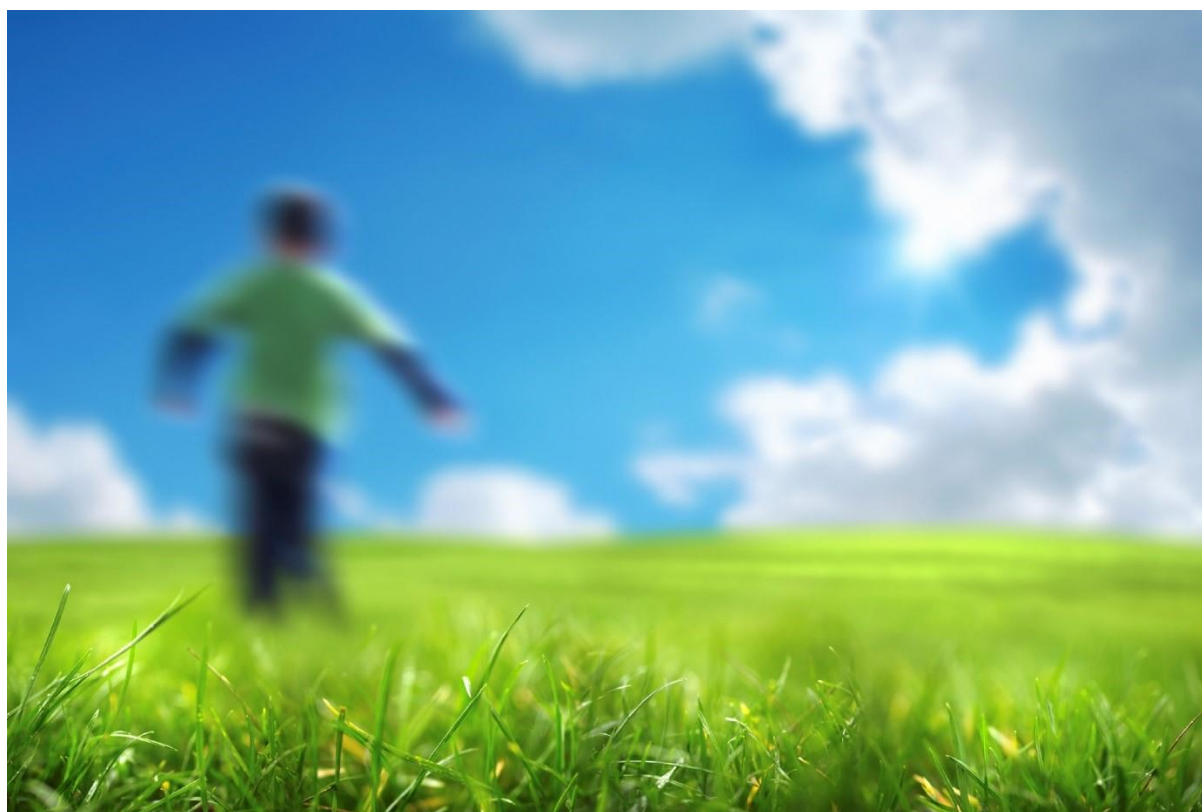
Kulturpolitiken ska ge ramar för verksamheten och för hur offentliga medel får användas, Politiken ska inte detaljstyra kulturens verksamhet - därmed värnas också den konstnärliga friheten. Umeå kommun bör uppmuntra och tillåta att fler privata aktörer får möjlighet att verka inom kulturen. Till exempel genom upphandlingar, valfrihetssystem eller att på andra sätt få privata aktörer att verka inom kommunens kulturella verksamheter.

Bibliotekets olika tjänster har under de senaste decennierna vuxit och idag finns allt från sällskapsspel till TV-spel att låna på kommunens bibliotek, som ofta motiverats med att biblioteken behöver utvecklas och möta efterfrågan på annat. Detta har urvattnat bibliotekens roll. Läsande och bildning bör det bör vara bibliotekets fokus idag, imorgon och i framtiden. Det är av högsta vikt att biblioteket som mötesplats ska präglas av lugn och ro i alla stadsdelar där det finns bibliotek. Biblioteket ska vara en självklar plats för besökaren som vill ta till sig information och kunskap.

Biblioteksbussen kör till platser där det är långt till ett vanligt bibliotek. Den stannar till vid 138 hållplatser i kommunen, från Inneråträsk i norr till Norrbyn i söder. Biblioteksbussen har ett stort tryck från skolor, förskolor som saknar folkbibliotek, men även från äldreomsorgen. Det gör att verksamheten inte hinner stanna hos alla som vill och många besök blir idag mycket korta. Läsförståelse är grunden i de flesta skolämnena och läsning har stor betydelse för bland annat språkutvecklingen. Vi moderater ser det som en kärnuppgift för kulturnämnden att främja läsning och det är tydligt att det finns ett stort behov av en till biblioteksbuss. Det skulle vara positivt för både läsning och landsbygden. Vi anser att en ytterligare biblioteksbuss borde vara prioriterat i närtid och lägger därför ett uppdrag om det.

Miljö och klimat

Umeå ska vara en kommun som sätter värde i en bra miljö med ren luft, friskt vatten och levande grönområden. En bra miljö är en förutsättning för att människor ska ha god hälsa, men den påverkar också upplevelsen av livskvalitet. Därför är det en viktig faktor för en kommuns attraktionskraft och i förlängningen för dess möjlighet att utvecklas och växa. Samma syn på tillväxt och förnyelse ska gälla i hela kommunen, såväl i staden och tätorterna som på landsbygden. Så skapar vi ett hållbart och mindre sårbart samhälle som samtidigt ger medborgarna ökade möjligheter att välja livsmiljö och livsstil.

Moderaterna tänker fortsätta att bedriva en miljö- och klimatpolitik som ger så stor effekt som möjligt för varje satsad skattekrona. Den största delen av Sveriges koldioxidutsläpp kommer från basindustrin och inrikes transporter, vilka tillsammans står för ca två tredjedelar av Sveriges totala utsläpp. Insatser för att minska utsläppen inom dessa sektorer är därför helt centrala för att klara omställningen till ett grönare samhälle.

Sveriges kommuner är viktiga i det svenska miljöarbetet. Med ansvar för bland annat samhälls- och stadsplanering, energi och VA, upphandling, grundskola, tillsyn och dialog med det lokala näringslivet samt långsiktiga investeringar har varje enskild kommun en nyckelroll i arbetet med hållbar utveckling. Fokus i Umeå, liksom i övriga delar Sverige och Europa måste vara ekonomisk tillväxt, marknadsekonomi, frihandel, teknikutveckling och forskning. Så löser vi klimatutmaningarna.

Umeå kommun ligger långt framme i miljöarbetet, vilket är positivt. Koldioxidutsläppen per invånare har minskat i Umeå med 25 procent sedan 1990. Umeå har gjort stora strategiska

investeringar i bland annat fjärrvärmeutbyggnad tidigare än 1990 vilket inneburit stora koldioxidminskningar. När det påstås att Umeås politiker och partier hittills inte har brytt sig om klimatet eller miljön, så är det naturligtvis helt fel.

Från Moderaterna ser vi positivt på samarbete med staten och EU, samt de europeiska städer som vill gå före. Det möjliggör att vi får särskilda stöd från nationell och europeisk nivå, för miljö- och klimatinvesteringar.

Det är positivt med höga målsättningar, men de ska också vara realistiska och genomförbara. På senare år har en majoritet i kommunfullmäktige gått mot en mer aktivistisk linje i klimatfrågorna, där symbolpolitik fått företräde. Det är olyckligt. Exempelvis kommer bolagskoncernen i Umeå kommun att vara klimatneutral några år senare än vad Kommunfullmäktige fastställt.

Det krävs ett omfattande samarbete mellan kommunens förvaltningar och bolag, för att jobba metodiskt och långsiktigt. En stor del av utsläppen inom kommunen är uppvärmning, elanvändning och livsmedel. Det handlar till exempel om att bygga ut laddinfrastruktur så att fler personer ska kunna välja elbil i stället för fordon med fossila drivmedel. Det handlar om att bygga ut kollektivtrafiken i hela kommunen, och uppmuntra gång- och cykel. Att fortsätta energieffektivisera i kommunala byggnader. Uppmuntra hållbart byggande. Nå en betydligt högre andel lokalproducerade livsmedel i upphandlingarna och minska matsvinnet för att minska matens klimatpåverkan. Det handlar också om den övergripande planeringen av kommunen, med förtätning som en viktig beståndsdel och byggande efter kollektivtrafikstråk.

Vi är positiva till ny teknik och till metoder för att fånga in koldioxid, exempelvis CCS. Det anser vi definitivt att kommunen och dess kommunala bolag kan arbeta vidare med, för att se vad som är möjligt och när detta skulle kunna finnas på plats. Liquid Wind har gjort en förstudie tillsammans med Umeå Energi som visar att förutsättningarna för att etablera Sveriges tredje elektrobränsleanläggning för sjöfartsindustrin vid Dåva kraftvärmeverk. Umeå Energi och Liquid Wind samarbetar nu för att kunna möjliggöra anläggningen. Det skulle vara en mycket positiv klimatåtgärd, eftersom tekniken bygger på att koldioxid från förbränning av biobränslen fångas in.

Skogen har en mycket viktig betydelse för att begränsa klimatpåverkan. Skogen tar upp mer växthusgaser än den släpper ut, och bidrar därtill med förnyelsebara råvaror som kan ersätta fossila bränslen och material. När skogen växer binder den koldioxid. Moderaterna väckte frågan i fullmäktige, gällande skogens förmåga inom Umeå kommuns gränser för att binda kol. Svaret var att 64 procent av Umeå kommuns yta täcks av skog, samt att bedömningen var att detta band 256 000 ton/år. Det motsvarar alltså 70 procent av de totala utsläppen inom kommunens gränser, som redan binds upp av skogen årligen.

Umeå kommun har också ett eget skogsinnehav. Att bruka skogen aktivt är klimatsmart. Den växande skogen fångar upp koldioxid och lagrar den som kol i träd och mark. För oss som värnar klimatet finns mer att göra på detta område.

Från och med 1 januari 2024 gäller nya bestämmelser om bioavfall. Trädgårdsavfall ska numera komposteras på tomten, lämnas till en återvinningscentral eller samlas in av kommunen. I praktiken förbjuder det all eldning av torrt trädgårdsavfall på egen tomt. Som kommun kan man dock fortsatt tillåta eldning på egen tomt, något som flera kommuner redan

gjort. Vi tycker att Umeå kommun också ska fatta ett undantagsbeslut så att det även i framtiden är möjligt att elda torrt trädgårdsavfall i sin egen trädgård.

Öka tryggheten – minska brottsligheten

I februari 2023 publicerades resultatet av Umeå kommuns stora elevundersökning Unga 22. Den visar att 48 procent av tjejerna i åldrarna 13-18 år är otrygga när de går hem ensamma på kvällarna. Det är en tydlig ökning av andelen unga tjejer som känner sig otrygga. I den undersökning som presenterades för två år sedan var siffran 41 procent. Går man ännu längre tillbaka, till undersökningen från år 2014, så var det ca 23 procent av tjejerna som kände sig otrygga. År 2022 har andelen alltså mer än fördubblats.

Även bland kvinnor generellt i Umeå ses samma otrygghet. Folkhälsoenkäten ”Jämlika liv” skickades ut till invånare i åldrarna 16–84 år och resultatet av den undersökningen presenterades i december 2020. Ca 40 procent av kvinnorna valde - ibland eller ofta - att avstå från att gå ut ensam av rädsla för att bli rånad, överfallen eller på annat sätt ofredad.

De senaste åren har vi sett en allvarlig utveckling i Umeå, med tendenser till social oro i vissa bostadsområden. År 2018 gick debattens vågor höga i Umeå. Vi moderater hade uppmärksammat varningarna om tendenser till social oro i vår kommun gällande våldsbrottslighet, utpressning, bilbränder, bilstölder och knarkhandel. Ungdomar som rekryterades av äldre brottslingar till kriminalitet. Ökad risk för radikaliserings m.m.

Trots goda insatser från både Umeå kommun och Polisen har problemen fortsatt, även om det i perioder kan vara lugnare. Under 2020 skedde 74 bilbränder på olika platser i kommunen, vid tio olika tillfällen. Detta bidrar till ökad otrygghet hos våra invånare. Under 2021, 2022 och 2023 har de misstänkt anlagda bilbränderna fortsatt, i varierande omfattning. Under förra mandatperioden skedde det fyra skjutningar i Umeå och polisen kopplade då ihop dem med kriminella uppgörelser. En ny skjutning skedde i slutet av april 2023, Öst på stan. En man sköts med tre skott, men överlevde. Skjutningen hade kopplingar till kriminella gäng.

Umeå har tidigare varit förskonade från tyngre gängkriminalitet, men den organiserade brottsligheten börjar få fäste även här. Två av gängerna som numera finns i Umeå är grupperna Foxtrot och Dalen. Hösten 2023 bjöd Polisen in politiker och tjänstepersoner i Umeå kommun till ett extrainsatt möte med Umebrå i polishuset. Under mötet informerade polisen om den allvarliga nya utvecklingen, där unga rekryteras till kriminella gäng. Då var bedömningen att ungefär 170 barn och unga i Umeå hade kopplingar till kriminella gäng, men sannolikt är siffran ännu större.

Även många företagare drabbas hårt av brottslighet och det är det största problemet företagen möter när företagsklimatet i Sverige mäts. Det orsakar höga kostnader, gör både företagare och anställda otrygga och kan i värsta fall leda till att verksamheter försvinner. Problem finns även i Umeå. Inget företag ska någonsin behöva överväga att lägga ner sin verksamhet på grund av brottslighet.

Polisen satte under den förra mandatperioden upp kamerabevakning i centrala Umeå, Ålidhem och Ersboda. Grova våldsbrott, delvis öppen narkotikaförsäljning, stölder, skottlossningar på vissa områden liksom annan brottslighet var bidragande till att polisen satte upp kameror.

Bland Umeåborna finns det ett starkt stöd för kamerabevakning. 7 av 10 Umeåbor är positiva till bevakningskameror på brottsutsatta platser. Detta enligt en opinionsmätning från 2022, utförd av analysföretaget Axiom Insight. Umeå kommun borde också använda sig av möjligheten att sätta upp bevakningskameror. Det kan gälla såväl centrala Umeå som andra stadsdelar. Detta för att avskräcka brott, öka sannolikheten för upptäckt av brott, samt öka tryggheten då kameror signalerar att platsen är väl omhändertagen. Kommunens kamerabevakning ska vara ett komplement till de områden som polisen redan övervakar.

Moderaterna föreslår även att Umeå kommun ska anställa kommunala ordningsvakter. De kommunala ordningsvakternas uppdrag är att upprätthålla allmän ordning och skapa trygghet i kommunen. Ordningsvakter ersätter inte poliser, utan ska användas som komplement till polisiär närvaro. De ska självfallet samverka med övriga viktiga aktörer, däribland den kommunala fältverksamheten och polisen. Ett aktivt brottsförebyggande arbete från socialtjänst och skola är avgörande för att långsiktigt öka tryggheten. En tillgänglig polis i Umeå är för övrigt avgörande för att förhindra och utreda brott.

Moderaterna står för en politik som verkar för direkta insatser och preventiva insatser. Skolan, ideella föreningar, socialtjänsten och föräldrarna innehar här en avgörande roll. I en idealvärld finns det ingen kriminalitet, men verkligheten visar något annat. Självklart ska vi verka för att inte ett enda barn kommer in i kriminalitet, därmed blir de förebyggande insatserna avgörande. Vårt tydliga fokus på det förebyggande arbetet bekräftar just detta.

Moderaterna är ett samlingsparti som förenar den hårda och mjuka linjen. Vi satsar både på repressiva åtgärder, så som hårdare straff och införande av visitationszoner och på brottsförebyggande åtgärder för att fånga upp barn och unga som hamnat i eller som riskerar att dras in i kriminalitet. I Tidöavtalet finns 22 punkter som handlar om det brottsförebyggande arbetet. Den moderatledda regeringen kommer under mandatperioden också att införa en ny socialtjänstlag, där det brottsförebyggande arbetet och kommunens ansvar att fånga upp barn som far illa i hemmen eller som riskerar att dras in i kriminalitet tydliggörs och förstärks.

En viktig del i tryggheten på offentliga platser är belysningen. Därför vill vi i Umeå intensifiera arbetet med att förbättra belysning i parker och utmed promenadstråk. Utsikten längs med cykel- och gångvägar måste bli bättre. Moderaterna förslår också att kommunen ska inta en mer aktiv hållning mot nedskräpning, klotter och vandalism.

En fråga som debatterats i omgångar på senare år är tiggeriet. Det finns ett starkt stöd bland svenska folket om att det behövs ett tiggeriförbud. 6 av 10 svenskar är positiva till ett tiggeriförbud. Tiggarnas problem löses inte i Sverige, utan i deras egna hemländer. Det är ingen som ifrågasätter att de som tvingas tigga i Sverige är en utsatt grupp. Men de utsatta EU-medborgarna styrs i många fall av kriminella aktörer och vissa tvingas utöver tiggandet även till prostitution här i Sverige. Det är en modern form av slaveri, och det möjliggörs - tyvärr - av alla som högljutt kämpar för att de ska få fortsätta tigga här. Vi vill att ett lokalt tiggeriförbud införs inom centrumfyrkanten. Bäst av allt vore ett tiggeriförbud i hela Sverige, vilket den Moderatledda regeringen nu utreder inom ramen för Tidöavtalet.

Ett jämställt Umeå – motverka hedersförtryck

Jämställdhet och lika möjligheter är en angelägenhet för både kvinnor och män. Alla ska ha samma möjligheter till fria livsval, och delat ansvar för att få vardagspusslet att gå ihop. Ingen människa ska behandlas sämre än någon annan på grund av sitt kön.

Jämställdhetsfrågor ska prioriteras i vårt kommunala arbete. Ingen ska behöva känna sig rädd för att bli utsatt för våld. Samarbetet med kvinnojourer och polisen ska utvecklas. Trygghetsperspektiv läggs in vid all fysisk planering, vid planering av kollektivtrafiken och belysning och vid skötsel av parker.

Lika lön för lika arbete ska vara självklart. Arbeten som bedöms som likvärdiga ska ha samma lönenivåer utan könsskillnader. Vi ser att heltidsarbete ska vara norm och deltid en möjlighet. Det är viktigt att arbetsmarknaden i Umeå öppnas upp för fler arbetsgivare, särskild inom den offentliga sektorn. De som jobbar inom traditionella kvinnoyrken har idag för få arbetsgivare att välja mellan – vanligtvis en eller möjligen två.

Sverige är ett av världens mest jämställda länder. Därför är det allvarligt att jämställdheten nu hotas av hederskultur och fundamentalism. Krafter som vill vrida tillbaka klockan och begränsa kvinnors frihet.

Sveriges värdegrund vilar på ideal om individens frihet, jämställdhet mellan kvinnor och män, barns rättigheter samt respekt för människors särart. Sveriges öppenhet har bidragit till att bygga vårt land starkt. Men öppenhet mot omvärlden förutsätter att vi står fast förankrade i våra egna värderingar. Annars kommer vi inte att klara av de utmaningar som integrationen ställer oss inför. Tyvärr har vi på senare år alltmer fått uppleva sådant som hedersförtryck och hedersvåld.

Hederskultur ger uttryck för värderingar som inte hör hemma i Sverige. Det måste bekämpas på alla plan med förebyggande insatser, utbildning, samverkan och skärpt lagstiftning. En viktig del i att kunna bekämpa hedersförtryck är också att ha en god bild av dess förekomst.

Vi vet att det förekommer s.k. moralpoliser på sina håll i det offentliga rummet i Umeå. Kvinnor och tjejer vilka kommer till Sverige, som ibland flytt undan hedersförtryck i deras hemländer, möts av en likartad verklighet i sitt nya hemland. Även här kontrolleras deras klädsel och beteende på gator och torg. Förtrycket sträcker sig utanför hemmets gränser och når även de offentliga platserna i Umeå.

Men det förekommer också i våra skolor. Enligt information som UmeBrå har fått, så har hedersförtrycket ökat i Umeå med åren. Gällande förekomsten av moralpoliser så har det krupit ned i åldrarna, att det t.o.m. finns ”moralpoliser” bland barn på enskilda skolor i Umeå, som kommenterar flickors klädsel och vad skolelever äter.

Det är viktigt – och bra – att det finns handlingsplaner mot hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns en sådan för kommunens grund- och gymnasieskolor. Även socialtjänsten har konkreta rutiner för att hantera hedersförtrycket. Men det görs inte tillräckligt. Därför vill vi stärka kunskapsnivån inom hedersrelaterat våld och förtryck genom att göra nödvändiga granskningar, utbildningsinsatser samt handlingsplaner inom för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt individ- och familjenämndens förvaltningar.

Nyanlända måste tidigt utbildas i våra lagar och värderingar om jämställdhet och individens ocränkbarhet. Yrkesgrupper som socialsekreterare, lärare och vårdpersonal ska utbildas om hedersrelaterat våld och förtryck. Vi vill se skärpta straff för hedersförtryck. Fler fall av hedersförtryck bör leda till utvisning.

Motarbetar man svenska värderingar om jämställdhet, individualism och mångfald – då har man förverkat sin rätt att fortsätta vistas i Sverige. Därför vill vi att kommunen genomför en noggrann kartläggning gällande hur många barn och ungdomar som lever under sådana förhållanden. Då blir det också enklare att komma med skarpa förslag för att stoppa detta. I Umeå behövs det en genomlysning av förekomsten av såväl hedersförtryck som antisemitism.

Utan bönder – ingen beredskap

Inte minst under Coronakrisen har det blivit tydligt att den svenska livsmedelsproduktionen behöver öka. Endast hälften av de livsmedel som konsumeras i Sverige produceras här. År 1990 var motsvarande siffra 75 procent. Vid kriser måste landet ha bra beredskap. En högre självförsörjningsgrad tryggar livsmedelsförsörjningen och gör Sverige och Västerbotten bättre rustat för framtida kriser.

Antalet jordbruksföretag har minskat i Umeå kommun och Västerbotten under de senaste tio åren. Den främsta anledningen till minskningen handlar om minskad lönsamhet och utmaningar kopplat till kapitalförsörjning, kompetensförsörjning försvagad konkurrenskraft.

Inför valet lovade Moderaterna på nationell nivå att sänka priset på diesel med minst 5 kr/liter. Vi har hållit det vi lovade. Sverige har nu Västeuropas billigaste bränsle. När Socialdemokraterna satt i regeringen hade vi i praktiken världens högsta bränslepriser. Bara nu i höst hade Sverige högst dieselpriis i hela Europa, men priset har sänkts betydligt sedan regeringen sänkte reduktionsplikten. dieselpriis i hela Europa, men sedan regeringen sänkte reduktionsplikten och skatterna vid årsskiftet har priserna fallit mer än i många andra länder.

Vi måste stärka konkurrenskraften och öka livsmedelsproduktionen i enlighet med den nationella Livsmedelsstrategin. Moderaterna på nationell nivå driver på för att bland annat minska antalet regler och den administrativa bördan för jordbrukare.

Att kriterierna vid offentlig upphandling av livsmedel och mat är i linje med miljö- och djurhållningsreglerna, är ett krav som vi moderater sedan flera år tillbaka lyckats få in i Umeå kommuns upphandlingsregler. Vårt fokus är att uppmuntra lokalproducerade livsmedel och ett av våra uttalade mål är att köttet som serveras på våra skolor och äldreboenden till 100 procent ska vara lokalproducerade. Umeå kommun borde fokusera på att öka inköpen av lokalproducerade livsmedel och arbeta för att minska matsvinnet. Målet på ekologiska livsmedel bör däremot strykas.

Svensk mjölk- och köttproduktion har också betydligt lägre klimatpåverkan än andra länders produktion. I Västerbotten finns det goda förutsättningar att producera ännu mer livsmedel än vad som görs idag. Det är inte svenskt jordbruk som är hotet mot jordens klimat. Jämfört med världssnittet har svensk mjölkproduktion 44 procent lägre utsläpp och svensk nötköttsproduktion har 70 procent lägre utsläpp av växthusgaser.

Nyckeln till att öka livsmedelsproduktionen i Sverige är en ökad efterfrågan på svenska produkter. Där har politiker ett stort ansvar, men konsumenter kan också göra skillnad när det handlar om att välja svensk mat i butiker och på restauranger.

Kommunfullmäktiges mål och uppdrag 2025 - 2028

Inriktningsmål för Umeås utveckling

1. Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.
2. Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden: öka tryggheten, minska brottsligheten och motverka tendenser till social oro.
3. Umeå kommun ska placera sig bland de tio bästa kommunerna beträffande vårt företagsklimat, som mäts dels via Svenskt Näringslivs kommunranking, dels via Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) Öppna jämförelser – Företagsklimat.
4. Umeå ska vara klimatneutralt till 2040
5. Umeå kommun ska möjliggöra ett ökat bostadsbyggande till 2000 bostäder/år under de kommande åren.

Personalpolitiska mål

6. Sjukfrånvaron skall vara lägre än genomsnittet för jämförbara kommuner för motsvarande personalkategorier samt minska i relation till föregående år.

Finansiella mål

7. Resultatet i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ska uppgå till 1 procent 2025-2028.

Regler för god ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning innebär att både kommunens finansiella mål och verksamhetsmässiga grunduppdrag uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer. Det genomförs så här:

- Umeå kommuns verksamhet styrs av kommunfullmäktige genom grunduppdrag, mål och budgetramar för drift och investeringar. Av kommunfullmäktige fastställd budgetram för nämnd innefattar medelstilleddelning för samtliga kostnader för nämndens verksamhet.
- Nämnder som redovisar eller befarar ett underskott som överstiger en procent av tilldelad budgetram ska, om underskottet uppgår till mer än 1 mnkr, snarast redovisa en pris- och tidsatt åtgärdsplan till kommunstyrelsen och vidta de åtgärder som krävs för att uppnå en budget i balans
- De i planeringsdirektiv, budget och verksamhetsplan angivna grunduppdragen och målen ska följas upp under budgetåret och slutligt avrapporteras i bokslut/verksamhetsrapporter.
- Den ekonomiska planeringen ska utgå från försiktighetsprincipen, där säkerhet i antaganden är en viktig grundförutsättning.
- Överskott är en nödvändig förutsättning för att finansiera framtida investeringar.
- Verksamheternas nettokostnader får inte öka snabbare än skatteintäkter, generella statsbidrag, utjämning och finansnetto.

- Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att Umeå kommun har god ekonomisk hushållning och följer kommunallagens krav på budget i balans. Nämnderna har detta ansvar inom sitt område och inom ramen för sin budget.
- Vid resursbrist ska tvingande nivåer enligt lagstiftning och myndighetskrav prioriteras. Alla större förändringar av verksamheten ska kostnadsberäknas (kalkyleras) och resursavstämmas före genomförande.
- Alla beslut ska innehålla en ekonomisk konsekvensbeskrivning som tydliggör hur beslutet påverkar kommunens ekonomi och hur det ska finansieras.

Uppföljning, analys och utvärdering

Åtterrapporering till kommunfullmäktige

Åtterrapporering till kommunfullmäktige från kommunstyrelse, nämnder och bolag sker via årsredovisning över föregående kalenderår. Årsredovisning sammanställs av kommunstyrelsen och överlämnas till kommunfullmäktige och revisorer inför kommunfullmäktiges sammanträde i april. Förutom årsredovisningen ska kommunstyrelsen sammanställa och överlämna ett delårsbokslut över årets åtta första månader, delårsbokslutet inkluderar kommunstyrelse, nämnder och bolag. Delårsbokslutet överlämnas till kommunfullmäktige och revisorer senast 15 oktober.

För att förbättra kommunfullmäktiges insyn och möjlighet att hantera avvikelser sker även återrapportering från nämnder, bolag och kommunstyrelse till kommunfullmäktige via en förenklad rapport för perioden januari–april. Den förenklade rapporten innehåller information relaterad till bolagens ekonomi samt nämndernas ekonomi och personalförhållanden.

Övrig uppföljning

De kommunala verksamheterna följs upp och utvärderas kontinuerligt. Uppföljning och utvärdering sker med syfte att följa nämnders och bolags grunduppdrag samt uppfyllelse av inriktningsmål och tilläggsuppdrag, men även att uppnå kvalitet och utveckling av kommunens strukturella förutsättningar/resurser. Uppföljning och utvärdering ger även signaler om behov av och underlag för att kunna korrigera grunduppdrag, inriktningsmål, planering eller resursfördelning. Uppföljning sker till exempel genom:

- uppföljning av grunduppdrag
- uppföljning av inriktningsmål & program
- uppföljning av tilläggsuppdrag
- resultatutvärderingar
- process- och kvalitetsuppföljning

- medborgar- och brukarundersökningar
- synpunkter och klagomål från medborgare och brukare
- uppföljning Intern kontroll
- förslag- och avvikelshantering.

Intern styrning och kontroll

Kommunfullmäktige har beslutat om riktlinjer för kommunens arbete med intern styrning och kontroll. Den interna kontrollen skall baseras på riskanalyser och innehålla lämpliga åtgärder mot prioriterade risker. För mer information se Riktlinjer för Intern styrning och kontroll.

Lagstadgade planer

Umeå kommun är enligt lag ålagd att utarbeta vissa kommunala planer. Dessa lagstadgade planer bereds på kommunfullmäktiges uppdrag av aktuell nämnd och beslutas av kommunfullmäktige (om så krävs i lagstiftningen) alternativt ansvarig nämnd.

Umeå behöver mer borgerlig politik

Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har sedan länge samarbetat i Umeå kommun, såväl i nämnderna som i kommunfullmäktige. Detta förord till våra gemensamma uppdrag visar på den riktning som vi vill att Umeå ska utvecklas.

Våra fyra partier förenas i det kontinuerliga arbetet med att värna den gemensamma välfärden, oavsett om det gäller förskola, skola eller äldre- och funktionshinderomsorg. Det är omfattande och viktiga verksamheter, som ska präglas av hög kvalitet och valfrihet för den enskilde.

Till skillnad från de styrande partierna i Umeå ser vi positivt på konkurrens och valfrihet. Det leder till bättre kvalitet och högre effektivitet. Kommunal effektivisering handlar om att få ut mer av varje skattekrona. För oss betyder det också att det inte nödvändigtvis måste vara kommunen som utför all verksamhet. Vi har tidigare fått igenom Lagen om valfrihet (LOV) inom hemtjänsten och det har visat sig fungera utmärkt med andra verksamhetsutövare än kommunen. Vi är övertygade om att samma sak även gäller inom fler verksamhetsområden.

Inom skolan är också valfrihet viktigt. Vi vill därför att val av skola blir obligatoriskt. Att öppna upp för fler aktörer inom skolverksamheter medför att det finns fler alternativ att välja från. Det kan också innebära intraprenader för kommunala skolor där personalen ges möjligheter att självständigt profilera sin skola.

Vi vill förbättra företagsklimatet i Umeå. Ett bra företagsklimat gör att fler väljer att driva företag i Umeå, vilket i sin tur resulterar i fler arbetstillfällen. Utöver det är företagen viktiga för välfärden, eftersom de genom bidrar med skattemedel till det offentliga. Kommunen kan främja ekonomisk tillväxt genom att ha bättre lokala villkor för näringslivet.

Det är bostadsbrist i Umeå sedan många år tillbaka. I en växande kommun behövs det fler och bättre bostäder, både i staden, tätorterna och på landsbygden. Det behövs därför fler insatser för att möjliggöra ökad produktion av bostäder. Den lyckade försäljningen av delar av AB Bostadens bestånd 2017 har möjliggjort för både upprustning och nyproduktion av hyresrätter - det innebar även att ytterligare en stor aktör kom in på Umeås bostadsmarknad. Vi tror därför att Umeå skulle vinna ytterligare fördelar med nya försäljningar av AB Bostadens bestånd fler gånger. Utöver detta måste fler privata aktörer få möjlighet att bygga i snabbare takt och fler områden för byggnation måste tillskapas.

Alliansen ställer individen i centrum. Vi tror på Umeåbornas förmåga och rätt att forma sina liv. Med vår politik skapar vi mer frihet och fler möjligheter för invånare, företagare och besökare i Umeå kommun.

Anders Ågren (M) Mattias Larsson (C) Hanna Lundin Jernberg (L) Veronica Kerr (KD)

Alliansens gemensamma uppdrag

Fler jobb och bättre företagsklimat

1. Uppdra till byggnadsnämnden, individ- och familjenämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och äldrenämnden att införa efterhandsdebitering av all myndighetsutövning för att säkerställa förutsägbarhet gentemot privatpersoner och enskilda företag.
2. Uppdra till kommunstyrelsen att införa utmaningsrätt inom kommunal verksamhet, vilket innebär att enskilt drivna företag kan utmana kommunal verksamhet för upphandling.
3. Uppdra till kommunstyrelsen att med externt stöd genomlysas all kommunal verksamhet, såväl inom förvaltningarna som de kommunala bolagen, gällande förekomsten av osund konkurrens. Kommunen ska skyndsamt ge förslag för att åtgärda eventuell förekomst av osund konkurrens.
4. Uppdra till kommunstyrelsen att utarbeta riktlinjer för att skapa bättre planberedskap för handels- och företagsetableringar i attraktiva lägen. Företag ska kunna välja mellan flera olika markområden planlagda för handel när de vill etablera sig i Umeå.

Bostadsbyggande

5. Uppdra till kommunstyrelsen och byggnadsnämnden att öppna upp fler områden för byggnation av bostäder.
6. Uppdra till AB Bostaden att avyttra delar av AB Bostadens fastighetsbestånd, för att möjliggöra ökad nyproduktion och upprustning av befintligt bestånd.

Skola

7. Uppdra till för- och grundskolenämnden att införa ett obligatoriskt och aktivt val av skola samt ett skolpengssystem i Umeå som beslutas av kommunfullmäktige.
8. Uppdra till för- och grundskolenämnden att införa en elevhälsogaranti i skolan – garanterad kontakt med elevhälsan inom 24 timmar.
9. Uppdra till för- och grundskolenämnden att stimulera etablering av externa aktörer inom förskoleverksamheten.

10. Uppdra till för- och grundskolenämnden att genomföra en kommunövergripande satsning på pedagogisk omsorg, i syfte att öka tillgången på dagbarnvårdare i kommunens verksamhet.
11. Uppdra till för- och grundskolenämnden att avlasta lärarna från administrativt arbete, genom ett successivt införande av lärarassistenter.
12. Uppdra till för- och grundskolenämnden att uppmuntra kommunala skolor att ombildas till intraprenader.
13. Uppdra till för- och grundskolenämnden att föräldrar, i stället för dagens 6 månader, ska kunna ansöka om plats i förskola upp till ett år innan den ska tas i anspråk.

Äldreomsorg och funktionshinderomsorg

14. Uppdra till äldrenämnden och individ- och familjenämnden att skapa större fokus på kvalitet och öka valfriheten för brukarna genom att införa Lagen om valfrihetssystem (LOV) inom särskilt boende, funktionshinderomsorg och daglig verksamhet.
15. Uppdra till äldrenämnden och individ- och familjenämnden att justera ersättningsnivåerna så att de privata hemtjänstutförarna och den kommunala hemtjänsten får samma ersättning och kan konkurrera på lika villkor.
16. Uppdra till äldrenämnden att uppmuntra enheter inom den kommunala äldreomsorgen att ombildas till intraprenader, exempelvis Sjöbacka vård- och omsorgsboende i Tavelstö.
17. Uppdra till äldrenämnden att införa vårdnära serviceteam brett på kommunens alla vård- och omsorgsboenden för att frigöra arbetsuppgifter från ordinarie personal samtidigt som det ger mer tid till brukarna vilka personalen i första hand är till för.
18. Uppdra till kommunstyrelsen, byggnadsnämnden och individ- och familjenämnden att stimulera etablering av särskilda boenden via externa aktörer för att tillgodose behovet av boende med stöd och service hos personer med funktionsnedsättning.

Övrigt

19. Uppdra till kommunstyrelsen och tekniska nämnden att återinföra en form av den tidigare köp/sälj-modellen för att bland annat reducera kommunens lokalkostnader.
20. Uppdra till tekniska nämnden att möjliggöra konkurrensutsättning av delar av kommunens städfunktioner.
21. Uppdra till fritidsnämnden att konkurrensutsätta driften av nämndens badverksamhet.

Moderaternas enskilda uppdrag

Fler jobb, arbetslinjen och bättre företagsklimat

22. Ge UPAB i uppdrag att erbjuda avgiftsfri parkering i de P-anläggningar och p-platser som UPAB ansvarar över för Umeå kommuns räkning. Införs initialt på lördagar.

23. Ge tekniska nämnden i uppdrag att i trafikplaneringen för de centrala stadsdelarna möjliggöra god framkomlighet även för bilar. Det är utsläppen som ska motverkas – inte bilarna.

24. Att alla planerade åtgärder kring Västra Esplanaden för 2025 och framåt skjuts på framtiden tills dess att man kan utvärdera effekten av Västra Länken.

25. Uppdra till tekniska nämnden att återställa Storgatan genom centrala stan.

26. Ge UPAB, kommunstyrelsen och tekniska nämnden i uppdrag att snarast möjliggöra ett byggande av P-hus i kvarteret Ymer och att detta samordnas med eventuella förändringar av Västra Esplanaden.

27. Ge kommunstyrelsen i uppdrag att i samarbete med Swedavia förverkliga utbyggnadsplanerna för Umeå Airport, etapp 2 och möjliggör satsningar på att utveckla elflyg.

28. Kommunstyrelsen får i uppdrag att utarbeta riktlinjer för i de fall kommunen inte klarar att hålla de garantier och servicenivåer som utlovats skall compensation ges till kommunmedborgaren eller aktuellt företag, däribland beträffande området bygglov.

29. Individ- och familjenämnden får i uppdrag att tillse att Socialtjänsten börjar med frivilliga hembesök vid ansökningar om försörjningsstöd, som en del i pågående utredningar. I andra kommuner har kostnaderna för försörjningsstöd reducerats påtagligt.

30. Individ- och familjenämnden får i uppdrag att utreda hur arbetet i övrigt kan utvecklas med tydligare rutiner kring bidragsutbetalningar och hur arbetet kring att uppmärksamma och motverka fusk kan bli effektivare. Ett särskilt fokus på LSS - systematisk granskning av personlig assistans för att i större omfattning avslöja välfärdsbedrägerier och fusk.

31. Att Umeå kommun upphör med Fairtrade-samarbetet.

32. Förläng möjligheten till serveringstillstånd för restauranger och nattklubbar till kl. 03.00.

33. Ge möjlighet för restauranger att hålla öppet uteserveringar året runt.

34. Uppdra till Miljö- och hälsoskyddsnämnden att tillåta mikroatering i Umeå. Mikroatering handlar om hemleverans av alkohol i samband med att kunden beställer hem mat. Det är catering till små, slutna sällskap i hemmiljö och har införts i bl.a Växjö, Malmö och Nacka.

35. Att serveringsställen med tillfälliga serveringstillstånd ska få tillstånd att servera spritdrycker, som exempelvis drinkar.

36. Uppdra till personalnämnden att samordna utbildning till alla tjänstemän med företagskontakter i hur man ger bra service och vägledning. Kommunens tillstånds- och tillsynsverksamhet ska fokusera på att göra det lätt att göra rätt.

Byggande och bostäder

37. Ökat fokus på att ta fram detaljplaner för småhusbebyggelse.

38. Kommunen ska skapa förutsättningar för fler trygghetsboenden som ett komplement till den äldreomsorg som finns i dag.

En bättre skola

39. För- och grundskolenämnden ges i uppdrag att aktivt arbeta för att kommunala skolor i Umeå inför betyg redan från åk 4.

40. För- och grundskolenämnden ges i uppdrag att skyndsamt utreda och kartlägga förekomsten av hot och våld på Umeås grundskolor.

41. För- och grundskolenämnden ges i uppdrag att ta fram konkreta förslag på hur tryggheten på Umeå grundskolor kan öka.

42. Krafttag mot narkotika. Inför frivilliga slumpvisa drogtester på Umeås gymnasieskolor som en del i skolans förebyggande arbete.

43. Umeås skolor måste få möjlighet att jobba mer aktivt med att bekämpa mobbning. Det är mobbaren, inte den mobbade, som ska tvingas byta skola om ingen annan lösning är möjlig.

44. Den kommunala förvaltningen ska i större utsträckning ordna lärlingsplatser åt studerande på yrkesutbildningar. Syftet är att underlätta för eleverna att efter utbildningen komma ut på arbetsmarknaden.

45. Uppdra till för- och grundskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt individ- och familjenämnden att stärka kunskapsnivån inom hedersrelaterat våld och förtryck genom att göra nödvändiga granskningar, utbildningsinsatser samt handlingsplaner inom förvaltningarna.

46. Uppdra till för- och grundskolenämnden att tillskapa fler resursklasser.

47. Uppdra till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att säkerställa att alla gymnasieelever ska erbjudas möjlighet att driva UF-företag.

48. Uppdra till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att i dialog med de politiska ungdomsförbunden ta fram nya riktlinjer för hur de tillåts besöka de kommunala gymnasieskolorna, i syfte att göra det enklare för ungdomsförbunden.

49. Inför som krav att ungdomar ska söka minst ett sommarjobb på den ordinarie arbetsmarknaden för att få söka sommarjobb/ferieprao hos Umeå kommun, samt att CV och

personligt brev ska bifogas med ansökan när ungdomar söker sommarjobb/ferieprao hos Umeå kommun.

50. Att uppdra till för- och grundskolenämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att göra en noggrann analys av frånvaron på kommunens skolor, samt att presentera vilka åtgärder som hittills har vidtagits för att minska frånvaron och vilken effekt som åtgärderna har haft.

Tryggt att leva, bo och åldras i hela Umeå

51. Uppdra till äldrenämnden att särskilt fokusera på bättre arbetsmiljö, genom ökad grundbemanning.

52. Uppdra till äldrenämnden och individ- och familjenämnden att införa språktest vid anställning av personal inom hemtjänst, äldreomsorg och funktionshinderomsorg för att säkerställa att personalen har nödvändiga kunskaper i det svenska språket.

53. Inrätta en ny central kvalitets- och trygghetsinspektion som tar ett helhetsgrepp om inspektioner, tillsyn och uppföljning av kvaliteten inom äldreomsorgen i Umeå kommun. Utöver de uppföljningar och inspektioner som redan sker. Inspektionerna ska ske såväl anmälda som oanmälda.

54. Att hemtjänstavgifterna bibehålls på samma nivå som våren 2024.

55. Uppdra till äldrenämnden att kontakta Region Västerbotten i syfte att genomföra ett pilotprojekt där biståndsbedömare arbetar på akutmottagningen vid Umeå Universitetssjukhus.

Kultur och fritid

56. Att kulturnämnden utreder och uppmuntrar alternativa driftsformer inom kulturnämndens verksamhet genom upphandlingar, valfrihetssystem eller på andra sätt få privata aktörer att verka inom kommunens kulturella verksamheter.

57. Att Umeå kommun bejakar, uppskattar och inte motarbetar privata aktörer som vill satsa på kulturella upplevelser i Umeå, som exempelvis musikfestivaler.

58. Utveckla och värna bibliotekens kärnverksamhet i större utsträckning och tydliggöra och fokusera bibliotekets roll som läsfrämjare för att vända trenden med färre boklån.

59. Att uppdra till kulturnämnden i samarbete med upphandlingsbyrån att förbereda införskaffandet av ytterligare en biblioteksbus.

60. Säkerställa att biblioteken även i framtiden är en trygg plats i berörda delar av kommunen.

61. Uppdra till kulturnämnden att genomföra extern granskning av alla studieförbund som erhåller stöd från Umeå kommun, för att motverka fusk.

62. Skärp uppföljningen och kontrollen av de föreningar som erhåller offentligt stöd av fritidsnämnden och kulturnämnden. Inte en enda skattekrona ska riskera att betalas ut till fusk, eller extrema och odemokratiska organisationer.
63. Värna det lokala kulturarvet och stärk Västerbottens Museums roll. Avveckla samtidigt det kvinnohistoriska muséet i Väven och överför det som är av bevarandevärde till Västerbottens Museum.
64. Avveckla det kommunala stödet till Guitars, som numera fördelas via stödet till Umeå Folkets Hus.
65. Uppdra till kulturnämnden att sluta ge ekonomiskt stöd till studieförbundet Ibn Rushd, vars kopplingar till Muslimska Brödraskapet är väl dokumenterade.
66. Att uppdra till fritidsnämnden och kulturnämnden att tillse att fritidsgårdar och mötesplatser för unga ska ha en generell övre åldersgräns på 19 år.
67. AB Bostaden och övriga delar av Umeå kommunkoncern ska inte hyra ut lokaler till föreningar eller församlingar som bidrar till att sprida uppfattningar som står i strid mot svensk lagstiftning. Umeå kommun måste anta uthyrningsregler för lokaler till föreningar/församlingar, så att det försvårar för odemokratiska och våldsbejakande att sprida sitt budskap.
68. Upphör med kommunala graffittiväggar, däribland de nio temporära vid Hammmagasinet.
69. Uppdra till kommunstyrelsen och fritidsnämnden att skapa förutsättningar för dels en privat byggd och driven gästhamn i centrala Umeå.
70. Uppdra till kommunstyrelsen och fritidsnämnden att skapa förutsättningar för ställplatser för husbilar och husvagnar på lämplig plats.
71. Att fritidsnämnden övertar hela ansvaret vid bokning och uthyrning av kommunens lokaler i syfte att underlätta uthyrningen.
72. Att uppdra till tekniska nämnden och fritidsnämnden att utreda smarta lås för kommunens fastigheter i syfte att göra det enklare att hyra kommunens lokaler.
73. Uppdra till fritidsnämnden att uppdatera sina riktlinjer för föreningsbidrag så att etnisk tillhörighet inte längre är ett område som ligger till grund för en förening att beviljas kommunalt stöd.

Personalpolitik

74. Uppdra till förvaltningarna att som nytt riktmärke för kommunens interna verksamhet, halvera den tid som går åt till enbart interna möten.
75. Inför träning på arbetstid för alla kommunanställda, genom att förvaltningarna successivt återinför friskvårdstimmen.

76. Att revidera Umeå kommuns resepolicy, så att val av färdsätt inte styrs av symbolpolitik. Att i en reviderad policy föra in en skrivelse om att flyg kan väljas för längre resor än 50 mil samt till de destinationer där tåg eller buss i linjetrafik inte utgör ett realistiskt alternativ.

Trygghet och ordning

77. Ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta initiativ till fler trygghetsavtal, liknande det som tecknats för Ålidhem centrum. Det tecknas med andra aktörer däribland Polisen, och bör upprättas i andra stadsdelar i behov av liknande insatser.

78. Ge tekniska nämnden i uppdrag att i en särskild trygghetsinsats anställa/anlita kommunala ordningsvakter som ska arbeta trygghetsskapande runt om i Umeå.

79. Inför tiggeriförbud inom centrumfyrkanten.

80. Uppdra till kommunstyrelsen att i samråd med berörda nämnder ta fram ett strategi- och åtgärdsprogram för att inte något barn ska behöva växa upp i hederskultur.

81. Uppdra till kommunstyrelsen att kartlägga vilka problem lokala företag har med kriminalitet.

82. Uppdra till kommunstyrelsen att i dialog med näringslivet ta fram en åtgärdsplan för att minska företagens brottsutsatthet och otrygghet.

83. Uppdra till samtliga förvaltningar att polisanmäla alla misstänkta brott inom kommunens verksamhet.

84. Uppdra till tekniska nämnden att införa kamerabevakning av särskilt brottsutsatta platser i kommunen

Beredskap

85. Den civila beredskapen har länge försumrats. Vid planeringen av bostadsområden måste även behovet av skyddsrum tas i beaktande.

86. Söka samverka med grannkommuner och regionen i syfte att upprätta livsmedelslager i händelse av kris eller krig.

87. Utan bönder – ingen beredskap. Värna produktiv jordbruksmark från exploatering, då den kommer att behövas för böndernas arbete med att öka länets och landets självförsörjningsgrad.

88. Arbeta för att förstärka befintlig militär verksamhet i Umeå, samt på sikt återetablera ett regemente i Umeå.

Övrigt

89. Sälj merparten av de kommunala lokaler som kommunen inte längre har någon verksamhet i.

90. Sälj samtliga lägenheter som ägs av Umeå kommun i Hemavan, inklusive de som ägs av Umeås kommunala bolag.
91. Stryk målsättningen att Umeå kommun senast år 2025 ska erbjuda 50 procent ekologiska livsmedel i kommunens verksamheter. Fokus måste vara på att öka andelen lokalproducerade livsmedel.
92. Uppdra till kommunstyrelsen att fördubbla stödet till landsbygdsutveckling (Lokalt ledd utveckling).
93. Kommunens insatser för s.k. utsatta EU-migranter ska begränsas till det som är lagstadgat, d.v.s. akut nödbistånd.
94. För att uppnå en effektivare kommunal fastighetsförvaltning bör det utredas om fastighetsförvaltningen ska bolagiseras.
95. Uppdra till tekniska nämnden att möjliggöra konkurrensutsättning av delar av kommunens IT- funktioner.
96. Att kommunfullmäktige beslutar att Umeå kommun slutar utbetala elsaneringsbidrag.
97. Att Umeå kommuns internationella program förtydligas med riktlinjer om att kommunen inte ska ha samarbeten eller utbyte med städer/kommuner i länder som inte lever upp till demokratiska principer och mänskliga rättigheter, samt länder som hotar Sverige eller kränker våra territoriella gränser.
98. Att kommunfullmäktige beslutar införa ett undantag i de kommunala avfallsföreskrifterna, som möjliggör eldning av torrt trädgårdsavfall på sin egen tomt.
99. Att vid revideringen av *Tematiskt tillägg för vindkraft för Umeåregionen* utvidga planen för att sammantaget se över möjligheterna till att långsiktigt möjliggöra annan fossilfri elproduktion i regionen, såväl solkraft som kärnkraft.
100. Umeå kommun har ett eget skogsinnehav och bedriver skogsbruk. Att bruka skogen aktivt är klimatsmart. Kommunstyrelsen får i uppdrag att tillse att avverka en större andel - av tillväxten - av det kommunala skogsinnehavet. Virket som tas från skogen årligen kommer alltså fortsatt vara mindre än det virke som tillkommer genom att skogen växer.

Yrkande

Kommunfullmäktige beslutar

att fastställa skattesatsen år 2024 till 22,45.

att fastställa Moderaternas förslag till Planeringsdirektiv, budget och investeringar för 2025 och plan 2026–2028 inklusive:

- inriktningsmål och tilläggsuppdrag till kommunens nämnder och bolag
- uppdrag, regler och styrning för god ekonomisk hushållning
- nettokostnadsbudget 2025 och plan 2026–2028 för respektive styrelse eller nämnd
- investeringsbudget för 2025 och investeringsplan för 2026–2028 enligt bilaga 1, med förändringen att medlen för objektet Väg 503 under Tekniska nämnden skjuts framåt i tid till efter år 2028.
- mark- och exploateringsplan 2025–2028 enligt bilaga 3.

att godkänna att kommunstyrelsen får göra tekniska förändringar av budgetramar under förutsättning att nämnderna är överens och att förändringarna är kostnadsmässigt neutrala i kommunens budget.

att kommunstyrelsen inom fastställd investeringsbudget och plan får göra tidsmässiga förskjutningar av investeringar för att anpassa till förändrade förutsättningar.

att fastställa kommunfullmäktiges sammanträdesdatum för 2025 enligt bilaga.

att revidera tekniska nämndens reglemente i enlighet med förslag i ärendebeskrivning.

Moderaternas budgetförslag år 2025

Nämnd/styrelse (belopp i tkr)	Ram 2024	Ram 2025 (S/MP)	Ram 2025 Moderaterna	M jmf S/MP	Förändr Moderaterna 2025 jmf 2024
Överförmyndarnämnden	-15 705	-16 164	-16 164	-	-459
Kommunstyrelsen (ink. fin. kostnader pensioner)	-1 301 386	-1 315 728	-1 286 728	29 000	14 658
<i>Specifikation:</i>					
<i>Kraftverksamhet</i>	177 000	117 000	117 000	-	- 60 000
<i>Kollektivtrafik</i>	-160 566	-166 566	-166 566	-	-6 000
<i>Umeå Folkets Hus</i>	-26 292	-26 555	-20 555	6 000	5 737
<i>Västerbottens Museum</i>	-17 790	-18 430	-18 430	-	-640
<i>Norrlandsoperan</i>	-32 554	-34 406	-34 406	-	-1 852
<i>Friskvårdsbidrag</i>	-7 584	-7 671	-7 671	-	-87
<i>Fackliga förtroendemän</i>	-13 918	-13 961	-13 961	-	-43
<i>Utvecklingsanslag</i>					
<i>Tillväxtanslag</i>	-19 815	-20 815	-18 815	2 000	1 000
<i>Verksamhetsutv, social hållbarhet</i>	-6 000	-6 000	-6 000	-	-
<i>Verksamhetsutv, klimat</i>	-3 000	-3 000	-0	3 000	3 000
<i>Verksamhetsutv, omställning</i>	-6 000	-6 000	-0	6 000	6 000
<i>Anslag för övriga oförutsedda behov</i>	-20 481	-21 337	-9 337	12 000	11 144
<i>Avskrivningar</i>	-556 662	-596 859	- 596 859	-	-40 197
<i>Utrangeringar</i>	-14 000	-12 000	-12 000	-	2 000
<i>Pensioner nettokostnad</i>	-327 931	-215 420	-215 420	-	112 511
<i>Administration, bidrag, pol verksamhet, övrigt</i>	-265 793	-283 707	-283 707	-	-17 914
Kommunfullmäktige	-3 922	-3 983	-3 983	-	-61
Personalnämnd	-1 263	-1 290	-1 290	-	-27
Valnämnd	-18 383	-3 500	-3 500	-	14 833
Tekniska nämnden	-1 474 381	- 1 550 904	-1 539 704	11 200	-65 323
Byggnadsnämnden	-58 297	-62 929	-64 929	-2 000	-6 632
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	- 20 643	-21 753	-20 753	1 000	-110
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-73 145	-86 384	-86 384	-	-13 239
Äldrenämnd	-1 334 275	-1 396 749	-1 416 749	-20 000	-82 474
Individ- och familjenämnden	-1 689 006	-1 774 784	-1 758 784	16 000	-69 778
Fritidsnämnden	-153 485	-158 692	-158 692	-	-5 207
Kulturnämnden	-166 409	-169 845	-149 845	20 000	16 564
För- och grundskolenämnd	-2 309 205	- 2 340 717	-2 365 717	-25 000	-56 512
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	-620 239	-652 453	-652 453	-	-32 214
Gemensam IT-nämnd (Umeå, Ske-å, Vän)	0	0	0	-	-
Gemensam nämnd Umeåregionen, adm	0	0	0	-	-
Skattesänkning, 35 öre år 2025				- 126 000	-126 000
Resultat S/MP-budgeten	0	195,8 mnkr			
Resultat M-budgeten	3,25 mnkr		100,5 mnkr	-95,3 mnkr	